

Vjesnik *ukrajinske zajednice u Hrvatskoj* *Вісник* *української громади в Хорватії*

Broj 69, 5/2020. / Номер 69, 5/2020.

ISSN 1847-327X

UKPD „IVAN FRANKO“ VUKOVAR – DOBITNIK JE PLAKETE GRADA VUKOVARA

U Perivoju vukovarskog Dvorca Eltz 5. rujna 2020. godine je 20 laureata dobilo javna priznanja Grada Vukovara, koja su im trebala biti dodijeljena za Dan grada Vukovara 3. svibnja, ali je svečanost tada izostala zbog pandemije koronavirusa.

Čestitajući nagrađenima, vukovarski gradonačelnik Ivan Penava je istaknuo da se radi o jakim i respektabilnim imenima ljudi koji su svojim radom i marljivošću zadužili Vukovar.

Nagradu za životno djelo primili su književnik Pavao Pavličić i ravnateljica Gradskog muzeja Vukovar Ružica Marić. Počasnim građaninom Vukovara proglašen je arheolog Aleksandar Durman, koji niz desetljeća istražuje prapovijesnu Vučedolsku kulturu, koja je nastala nedaleko Vukovara i u ono doba bila je najviša razina civilizacije u svijetu. Ostalima su uručene plakete i medalje Grada Vukovara.

Među nagrađenima je i Klub veterana 148. brigade HV Zagreb - Trnje koji je u suradnji sa udrugama iz Domovinskog rata Grada Zagreba organizirao proteklih 13 godina obilježavanje Dana sjećanja na žrtvu Vukovara i Škabrnje u gradu Zagrebu, pod sloganom: "I reći ću Vam samo još jednu stvar ZAPAMTITE VUKOVAR".

Plaketu je dobio i Europski dom Vukovar, koji je osnovan 9. svibnja 2000. godine na Dan Europe i proteklih 20

godina rade na pokretanju i podržavanju svekolikog društveno-gospodarskog razvoja Vukovarsko-srijemske županije s ciljem učvršćenja mira u ovom dijelu Europe.

Sa izrazitim zadovoljstvom, želim istaknuti još jednog dobitnika počasne nagrade Grada Vukovara, a to je Ukrajinsko kulturno-prosvjetno društvo „Ivan Franko“ Vukovar.

Ukrajinsko kulturno-prosvjetno društvo „Ivan Franko“ Vukovar osnovano je 2003. godine sa ciljem očuvanja, razvijanja i promicanja ukrajinskog nacionalnog i kulturnog identiteta, provođenja izdavačke i informativne djelatnosti, skrbi o očuvanju i prikupljanju nacionalne, kulturne, povišne i etnografske baštine.

Članovi ukrajinske udruge iz Vukovara svojim amaterskim pristupom nastoje očuvati običaje koje su njihovi preci donijeli na prostore Hrvatske prije 120 godina. U udruzi sada djeluju pjevački zbor, vokalno-instrumentalni ansambl, dječja skupina ukrajinskog narodnog stvaralaštva „Sonečko“, novinarska sekcija te ukrajinski narodni običaj i rukotvorine. Udruga gradi Ukrajinski dom u Vukovaru koji će biti centar okupljanja Ukrajinaca i njihovih prijatelja. Sudjelovanjem na javnim manifestacijama članovi udruge izražavaju potrebu za očuvanjem etničkog, kulturnog i jezičnog identiteta, potrebu za očuvanjem kvalitetne integracije u društvo.

Predsjedništvo Ukrajinskog kulturno-prosvjetnog društva „Ivan Franko“ Vukovar srdačno zahvaljuje svim svojim članovima i simpatizerima ukrajinske kulture, koji su svojim volonterskim radom zaslužili ovu nagradu. Posebna zahvala ide prvoj voditeljici pjevačkog zbora, akademskoj dirigentici prof. Larisi Uglješić Prokopenko, jednoj od osnivača Udruge te Vasilju Vorasu, prvom predsjedniku UKPD „Ivan Franko“ Vukovar, koji je svojim organizatorskim sposobnostima okupio Ukrajince na ovim prostorima. Ovih dana sjećamo se i pokojnih Joze Kovalka, Segismunda Barana, Marije Žak i ostalih kojima je Ukrajina uvijek bila u srcu.

U budućnost ulazimo puni nade, uključujući mlade u rad Udruge. Vjerujemo da su sve poteškoće i neprijatnosti daleko iza nas, a čekaju samo pozitivne emocije, nova ostvarenja, umjetnička dostignuća i uspjesi u cilju održanja naše neponovljive kulture.

Tetjana Ramač

Novosti iz djelatnosti Ukrajinske zajednice Republike Hrvatske

- 2 UKPD „IVAN FRANKO“ VUKOVAR – DOBITNIK JE PLAKETE GRADA VUKOVARA
- 4 DONATORSKA VEČERA U VELEPOSLANSTVU UKRAJINE U RH „UKRAJINCI U HRVATSKOJ ZA ZAGREB“
- 4 ВІЦЕ-ПРЕМ'ЄР-МІНІСТР УКРАЇНИ — МІНІСТР З ПИТАНЬ РЕІНТЕГРАЦІЇ ТИМЧАСОВО ОКУПОВАНИХ ТЕРИТОРІЙ ОЛЕКСІЙ РЕЗНІКОВ З РОБОЧИМ ВІЗИТОМ ПЕРЕБУВАВ У РЕСПУБЛІЦІ ХОРВАТІЯ
- 5 ВІЦЕ-ПРЕМ'ЄР РЕЗНІКОВ ОБГОВОРІВ СПІВПРАЦЮ З ВІЦЕПРЕМ'ЄРОМ ХОРВАТІЇ МЕДВЕДОМ
- 5 ВІЦЕ-ПРЕМ'ЄР РЕЗНІКОВ ПОКЛАВ КВІТИ ДО ПАМ'ЯТНИКА ТАРАСУ ШЕВЧЕНКУ В ЗАГРЕБІ
- 6 ЗУСТРІЧ З ВІЦЕ-ПРЕМ'ЄР-МІНІСТРОМ ХОРВАТІЇ З СОЦІАЛЬНИХ ПИТАНЬ ТА ПРАВ ЛЮДИНИ БОРИСОМ МІЛОШЕВИЧЕМ
- 6 ВІЦЕ-ПРЕМ'ЄР РЕЗНІКОВ І ПРЕМ'ЄР ХОРВАТІЇ АНДРЕЙ ПЛЕНКОВИЧ ОБГОВОРІЛИ СПІВПРАЦЮ ДЕРЖАВ, ТРИМОР'Я ТА ДОСВІД ХОРВАТІЇ У РЕІНТЕГРАЦІЇ
- 6 ЗУСТРІЧІ У МІСТІ-ГЕРОЇ ВУКОВАР
- 7 POTPREDSJEDNIK VLADE UKRAJINE OLEKSII REZNIKOV S DELEGACIJOM POSJETIO VUKOVARSKO-SRIJEMSKU ŽUPANIJU
- 8 НАЗУСТРІЧ 150-РІЧЧЮ НАРОДЖЕННЯ ЛЕСІ УКРАЇНКИ
- 9 KNJIGA O KRIMU
- 10 МАРУСЯ ЮРИСТА - БЕРЕГІНЯ УКРАЇНСЬКОЇ ДІАСПОРИ В ХОРВАТІЇ
- 10 MARUSJA JURISTA – LEGENDA UKRAJINSKE DIJASPORE U HRVATSKOJ
- 11 З НАГОДИ 70-РІЧНОГО ЮВІЛЕЮ АКТИВІСТА І ОРГАНІЗАТОРА УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ МЕНШИНИ В ХОРВАТІЇ ПАНА СЛАВКА БУРДИ
- 12 ЄВГЕН ПАЩЕНКО І УКРАЇНСЬКИЙ НАПРЯМ У ХОРВАТСЬКІЙ СЛАВІСТИЦІ
- 15 13. SREDIŠNJA MANIFESTACIJA UKRAJINACA REPUBLIKE HRVATSKE ODRŽANA U OSIJEKU
- 18 ТРИНАДЦЯТА ЦЕНТРАЛЬНА МАНІФЕСТАЦІЯ УКРАЇНЦІВ РЕСПУБЛІКИ ХОРВАТІЯ
- 21 JESENSKI DIPLOMSKI KATEDRE ZA UKRAJINSKI JEZIK

Crkva – наш головний осередок

- 22 U KRIŽEVcima ODRŽANO BISKUPSKO REĐENJE MONS. MILANA STIPIĆA
- 24 ЄПИСКОПСЬКА ХІРОТОНІЯ КРИЖЕВЕЦЬКОГО ВЛАДИКИ МІЛАНА СТИПІЧА
- 25 50-ЛІТНІЙ ЮВІЛЕЙ ДОВІЧНИХ ОБІТІВ
- 25 SLAVONSKO-BRODSKA ŽUPA UZVIŠENJA SVETOG KRIŽA PROSLAVILA SVOJ CRKVENI GOD
- 26 CRKVENI GOD POKROVA PRESVETE BOGORODICE U BUKOVLIJU
- 26 ПРАЗНИК ЦАРЯ ХРИСТА В ОСІЄКУ

Djelatnost naših društava

- 27 U LIPOVLJANIMA ODRŽANA MANIFESTACIJA „VEČER UKRAJINSKE PJESME I PLESA“
- 27 „ФЕСТИВАЛЬ МОЛОДІ ВУКОВАР 2020“
- 28 МІЖНАРОДНИЙ ФЕСТИВАЛЬ ФОЛЬКЛОРУ
- 28 ODRŽAN 2. SAJAM KNJIGA I NAKLADNIŠTVA NACIONALNIH MANJINA VUKOVARSKO-SRIJEMSKO ŽUPANIJE
- 29 МІЖНАРОДНА МАНІФЕСТАЦІЯ «ЕТНО ЗАЧІСКИ СВІТУ»
- 30 ЛАСКАВО ПРОСИМО В НАВЧАЛЬНИЙ РІК 2020-2021
- 31 ТВОРЧІ УЧНІ
- 31 PONOVO TRAGEDIJA U UKRAJINI

Na naslovnoj i zadnjoj stranici:

13. SREDIŠNJA MANIFESTACIJA UKRAJINACA REPUBLIKE HRVATSKE

In memoriam

- 31 Franc Čepka

IMPRESUM:

Izdavač: Ukrajinska zajednica Republike Hrvatske
Видавель: Українська громада Республіки Хорватія
Kardinala Alojzija Stepinca 45, 32 000 Vukovar
Tel: 032/493-224 ; Fax: 032/493-224
e-mail: ukrajinskazajednica.hr@gmail.com
MB: 2331748 ; OIB: 35971824466
Žiro račun: PBZ HR4823400091110579040

Uredništvo Vjesnika:
Svetog Roka 53A, 31 000 Osijek
Tel: 098/ 1933-288
e-mail: vjesnikuz@gmail.com
ISSN 1847-327X

“Vjesnik” je dvomjesečnik, izlazi šest puta godišnje

Naklada: 1000 primjeraka

Tisak: Grafika d.o.o., Strossmayerova 295, 31 000 Osijek

Vjesnik ukrajinske zajednice u Hrvatskoj izlazi uz financijsku potporu Savjeta za nacionalne manjine RH

www.uzrh.hr

За видавця: Владо Карешин

За издавача: Vlado Karešin

Головний редактор: Оксана Мартинюк

Glavni urednik: Oksana Martinjuk

Редакція:

Борис Гралюк, Микола Застрижний, Іван Семенюк,
Віктор Камінський, Славко Бурда, Олеся Беч

Uredništvo:

Boris Graljuk, Nikola Zastrižni, Ivan Semenjuk,
Viktor Kaminskyj, Slavko Burda, Olesja Beč

Лектор хорватської мови: Нівес Романек

Lektor hrvatskog jezika: Nives Romanjek

Дизайн та комп'ютерна верстка: Антонія Буруш Маргета

Dizajn i kompjuterski prijelom: Antonia Buruš Margeta

DONATORSKA VEČERA U VELEPOSLANSTVU UKRAJINE U RH „UKRAJINCI U HRVATSKOJ ZA ZAGREB“

U četvrtak, 10. rujna 2020. u Veleposlanstvu Ukrajine u Republici Hrvatskoj u Zagrebu održana je donatorska večera „Ukrajinci u Hrvatskoj za Zagreb“. Ova dobrotvorna akcija održana je povodom Dana Neovisnosti Ukrajine sa svrhom prikupljanja sredstava za obnovu zgrada oštećenih u razornom potresu 22. ožujka 2020. pod nazivom „Ukrajinci u Hrvatskoj za Zagreb“.

Nakon što je pozdravio sve uzvanike, novoimenovani izvanredni i opunomoćeni veleposlanik Ukrajine u Republici Hrvatskoj Nj. E. gospodin Vasilj Kirilič (ukr: Василь Кирилич) koji je 5. veljače ove godine predao vjerodajnice tada još aktualnoj predsjednici Republike Hrvatske, Kolindi Grabar Kitarović i tim činom postao izvanredni i opunomoćeni veleposlanik Ukrajine u Republici Hrvatskoj, prešlo se na dražbu doniranih umjetničkih djela poznatih ukrajinskih slikarica Olene Sokolovske i Nine Kirilič.

Prikupljena sredstva na dražbi slika i donirana sredstva sudionika dobrotvorne večere, pripadnika ukrajinske nacionalne manjine iz cijele Republike Hrvatske biti će uplaćena na račun za obnovu zgrada, bolnica, škola i dječjih vrtića u Zagrebu.

Održan je i umjetnički program u kojemu su sudjelovale članice pjevačke skupine UKPD "Ivan Franko" iz Vukovara. Voditeljica pjevačke skupine Anita Nađ otpjevala je himnu Ukrajine i poznatu ukrajinsku pjesmu „Molitva za Ukrajinu“, a zajedno sa članicama

ansambla su otpjevale nekoliko ukrajinskih pjesama za koje su bile nagrađene burnim pljeskom nazočnih uzvanika.

Treba napomenuti da je ove godine, zbog epidemioloških mjera koje je propisao Stožer civilne zaštite Republike Hrvatske za sprječavanje širenja zaraze korona virusom bilo osjetno manje uzvanika jer je iz svake udruge ukrajinske nacionalne manjine u Hrvatskoj pozvan po jedan predstavnik.

Večera je nastavljena u razgovoru, druženju i zajedničkim pjevanjem uz domjenak koji je upriličio domaćin, veleposlanik Ukrajine u Republici Hrvatskoj Vasilj Kirilič sa suprugom Ninom.

Veleposlanik se zahvalio svim sudionicima i donatorima, poželjevši im dobro zdravlje, sa željom i nadom da neki budući susret bude u boljem ozračju ne samo u Hrvatskoj već i u Ukrajini i cijelome svijetu.

Nikola Zastrižni

ВІЦЕ-ПРЕМ'ЄР-МІНІСТР УКРАЇНИ — МІНІСТР З ПИТАНЬ РЕІНТЕГРАЦІЇ ТИМЧАСОВО ОКУПОВАНИХ ТЕРИТОРІЙ ОЛЕКСІЙ РЕЗНІКОВ З РОБОЧИМ ВІЗИТОМ ПЕРЕБУВАВ У РЕСПУБЛІЦІ ХОРВАТІЯ

Віце-прем'єр-міністр України — міністр з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій Олексій Резніков з робочим візитом перебував у Республіці Хорватія.

Високопосадовець відлетів до Хорватії 4 жовтня 2020 року, рейсом Київ-Загреб — першим прямим рейсом зі столиці України до столиці Хорватії, який, власне, і було відкрито 4 жовтня.

Разом із Надзвичайним і Повноважним Послом Хорватії в Україні Аніцею Джамич Олексій Резніков урочисто відкрив

перший прямий авіарейс Київ - Загреб в аеропорту «Бориспіль».

У Загребі урочисте відкриття відбулося за участі Міністра туризму Республіки Хорватія Ніколіни Брняц та Надзвичайного і Повноважного Посла України в Хорватії Василя Кирилича. «Вперше в історії наших двох держав відкрито пряме авіасполучення. По суті, відкрито повітряний міст, який з'єднує наші країни», - наголосив Резніков.

Мета візиту українського віцепрем'єра до Хорватії - вивчення Україною досвіду Хорватії у сфері деокупації та реінтеграції окупованих територій.

«Наразі Мінреінтеграції працює над державною політикою деокупації та реінтеграції тимчасово окупованих територій України - частин Донецької і Луганської областей та Кримського півострова. Досвід Хорватії дуже важливий для нас в рамках безпечної реінтеграції. Український і хорватський народи пов'язані, наші країни мають однакові долі. Ви пережили окупацію і відновили суверенітет, наразі ж Україна переживає складний період - повернення окупованих Росією Донбасу і Криму. Республіка Хорватія і дружній хорватський народ є яскравим прикладом самовідданої боротьби за свою свободу і гідність», - наголосив Резніков.

Протягом 5-7 жовтня 2020 року відбулося низка запланованих зустрічей із високопосадовцями Республіки Хорватія: Прем'єр-міністром Республіки Хорватія Андреем Пленковичем, з Віце-прем'єр-міністром, Міністром хорватських ветеранів Томо Медведом та Віце-прем'єр-міністром Республіки Хорватія з суспільних питань і прав людини Борисом Мілошевичем, Міністром закордонних і європейських справ РХ Горданом Грличем Радманом.

Також відбулися заплановані зустрічі з учасниками мирної реінтеграції окупованих територій Республіки Хорватія, серед яких: Весна Шкаре-Ожболт — колишня уповноважена президента РХ з питань мирної реінтеграції хорватського Подунав'я; Ловре Пейкович — колишній Керівник Центру з питань вимушено переміщених осіб і біженців; Йошко Морич — колишній заступник Міністра внутрішніх справ РХ, член Державної комісії з питань UNPROFOR-у, заступник голови Національного комітету з реалізації програми встановлення довіри, прискореного повернення та нормалізації життя в постраждалих від війни районах Республіки Хорватія (1998); Славко Барич — хорватський генерал у відставці, колишній заступник командуючого Другого військового округу та військовий представник в урядовому Представництві у хорватському

Дунайському регіоні з 1996 по 1997 рр., з 1997 по 1999 рр. військовий представник президента та радник Міністерства оборони з питань співробітництва з цивільними службами розмінування; Івіца Костович — академік, Директор Інституту вивчення мозку, колишній заступник керівника Штабу санції РХ з 1991 по 1995 рр.; Мате Граніч — Віце-прем'єр-міністр Республіки Хорватія з 31 липня 1991 року та міністр закордонних справ з 1 червня 1993 року по 27 січня 2000 року, діючий спеціальний радник Прем'єр-міністра РХ; Вішня Мішин — журналіст, спецкор державного телерадіоканалу ХРТ 1991-1998 рр. з висвітлення процесу мирної реінтеграції хорватського Подунав'я.

ВІЦЕ-ПРЕМ'ЄР РЕЗНІКОВ ОБГОВОРІВ СПІВПРАЦЮ З ВІЦЕ-ПРЕМ'ЄРОМ ХОРВАТІЇ МЕДВЕДОМ

Віцепрем'єр-міністр України — Міністр з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України Олексій Резніков в рамках робочого візиту до Хорватії зустрівся із Віце-прем'єр-міністром Хорватії — Міністром у справах ветеранів Республіки Хорватії Томо Медведом.

Пан Томо Медвед розповів про операцію «Буря» — найвідомішу і наймасштабнішу операцію хорватської армії та символ війни Хорватії за незалежність, а також про наступні кроки у відновленні суверенності Хорватії — етап мирної реінтеграції.

Пан Віцепрем'єр Хорватії наголосив, що відновлення звільненої від окупації території стало великим викликом для Хорватії, адже ті території були знищено — від усієї інфраструктури і житла до об'єктів промисловості.

«Одним із найважчих викликів було пояснити людям, які

жили в окупації, що вони не окрема країна, що війна завершена, займатися питаннями реабілітації, в тому числі психологічної», — розповів пан Медвед. Він наголосив, що завдяки, в тому числі, дипломатичному підходу, Хорватія змогла запровадити мирну реінтеграцію, проте, цей процес дуже тривалий — й досі відбувається.

В свою чергу, Олексій Резніков сказав, що солідарний з паном Віцепрем'єром, адже, на думку українського високопосадовця, безпечна реінтеграція після деокупації українських територій — Криму й Донбасу, і взяттям контролю над кордоном, триватиме мінімум одне покоління — не менше 25 років.

«Я вже казав, що долі наших країн подібні. Хорватія свого часу зіткнулася з агресією свого сусіда і з наслідками цієї агресії ви досі розбираєтесь. Ми теж маємо такого сусіда. Російська агресія почалася з 2014 року з окупації Криму і потім продовжилася збройною агресією на Донбасі. Вони ведуть гібридну війну проти нас вже сьомий рік. І ми маємо чинити супротив. У вас є досвід, який для нас дуже важливий. І ми дуже вам вдячні, що ви згодні поділитися ним з нами», — наголосив Олексій Резніков.

Сторони обговорили питання соціальної і психологічної реабілітації, гуманітарного розмінування, відновлення інфраструктури, впровадження перехідного періоду тощо.

Олексій Резніков звернувся до високопосадовців Республіки Хорватії з проханням допомогти Україні в частині написання окремих засад державної політики перехідного правосуддя. Також Резніков запросив Медведа особисто відвідати Україну.

ВІЦЕ-ПРЕМ'ЄР РЕЗНІКОВ ПОКЛАВ КВІТИ ДО ПАМ'ЯТНИКА ТАРАСУ ШЕВЧЕНКУ В ЗАГРЕБІ

Віцепрем'єр-міністр України Олексій Резніков разом із Надзвичайним і Повноважним Послом Хорватії в Україні Аніцею Джамич, Надзвичайним і Повноважним Послом України в Хорватії Василем Кириличем, головою Українського культурно-просвітницького товариства «Кобзар» Славком Бурдою, колишнім депутатом від української меншини в Хорватському парламенті Борисом Гральноком та представниками української діаспори в Хорватії поклали квіти до пам'ятника Тарасу Шевченку на Українській вулиці в Загребі.

ЗУСТРІЧ З ВІЦЕ-ПРЕМ'ЄР-МІНІСТРОМ ХОРВАТІЇ З СОЦІАЛЬНИХ ПИТАНЬ ТА ПРАВ ЛЮДИНИ БОРИСОМ МІЛОШЕВИЧЕМ

Віце-прем'єр-міністр України Резніков та інші члени української делегації зустрілися також з Борисом Мілошевичем, віце-прем'єр-міністром Хорватії з соціальних питань та прав людини. На зустрічі обговорювались стан української національної меншини в Республіці Хорватія, правове регулювання та реалізація захисту прав національних меншин в Хорватії та досвід процесу мирної реінтеграції Східної Славонії, Барані та Західного Срему.

ВІЦЕ-ПРЕМ'ЄР РЕЗНІКОВ І ПРЕМ'ЄР ХОРВАТІЇ АНДРЕЙ ПЛЕНКОВИЧ ОБГОВОРILI СПІВПРАЦЮ ДЕРЖАВ, ТРИМОР'Я ТА ДОСВІД ХОРВАТІЇ У РЕІНТЕГРАЦІЇ

Віце-прем'єр-міністр України Олексій Резніков і Прем'єр-міністр Республіки Хорватія Андрей Пленкович обговорили двосторонні відносини, Ініціативу трьох морів (Тримор'я) та досвід Хорватії у питаннях безпечної реінтеграції окупованих територій та питаннях перехідного періоду. Участь у зустрічі також взяв Міністр закордонних і європейських справ Республіки Хорватії Гордан Грлич Радман.

Прем'єр-міністр Республіки Хорватії Андрей Пленкович висловив безапеляційну підтримку Хорватією Україні, а також наголосив на зацікавленості Хорватії у стратегічній співпраці. Пленкович підкреслив підтримку Хорватією територіальної цілісності України та європейського шляху, а також важливість мирного вирішення конфлікту. Учасники зустрічі підтвердили готовність Хорватії передати Україні свій досвід процесу мирної реінтеграції, який був успішно завершений 15 січня 1998 року повним поверненням хорватського Придунайського регіону до конституційного ладу Республіки Хорватії.

Олексій Резніков підкреслив, що Україна високо цінує послідовну підтримку і допомогу, яку Хорватія надає Україні на шляху європейської і євроатлантичної інтеграції, а також у питаннях відновлення суверенітету та територіальної цілісності у міжнародно визнаних кордонах.

Резніков подякував Прем'єр-міністру Хорватії за допомогу і поширення досвіду у питаннях реінтеграції.

Сторони обговорили перспективи проведення чергового засідання Спільної українсько-хорватської комісії з питань економічного співробітництва. Таке засідання могло б відбутися в рамках майбутнього візиту Прем'єр-міністра Республіки Хорватії до України. В рамках зустрічі були порушені питання всього комплексу двостороннього співробітництва і актуальної міжнародної проблематики.

ЗУСТРІЧІ У МІСТІ-ГЕРОЇ ВУКОВАР

На додаток до вищезазначених зустрічей української делегації з робочим візитом до Хорватії, слід зазначити, що віце-прем'єр-міністр Олексій Резніков у вівторок, 6 жовтня 2020 року, провів у Хорватії розмову з префектом Вуковарсько-Сріємської області Божом Галічем про досвід Хорватії у процесі мирної реінтеграції. З цього приводу Резніков сказав: "Я вдячний вашому префекту за те, що прийняв нас, тому що сьогодні ми почули не теорію, а те, як насправді відбувався процес мирної реінтеграції в цій області. Ми відзначили деякі висновки і, безумовно, використовуємо їх у своєму досвіді в Україні, хоча українська модель буде іншою».

Резніков оцінив, що під час переговорів він дійшов висновку, що під час мирної реінтеграції хорватського Подунав'я головним завданням було встановлення довіри, в якій місцеві політичні чиновники відігравали важливу роль.

Того ж дня у Вуковарі віце-прем'єр-міністр України Олексій Резніков провів серію консультацій з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій. Голови громад, керівники місцевої поліції та комунальних служб періоду реінтеграції поділилися з делегацією України пережитим досвідом з повернення до складу Хорватії тимчасово окупованих територій.

У Вуковарі делегація з України разом з українською громадою Хорватії вшанували пам'ять загиблих за незалежність Хорватії, між якими були і українці.

Підготував Славко Бурда

POTPREDSJEDNIK VLADE UKRAJINE OLEKSIIJ REZNIKOV S DELEGACIJOM POSJETIO VUKOVARSKO-SRIJEMSKU ŽUPANIJU

Izaslanstvo Ukrajine koje je predvodio potpredsjednik Vlade, a ujedno i ministar za reintegraciju privremeno okupiranih teritorija Ukrajine Oleksij Reznikov, boravilo je u Republici Hrvatskoj. Tijekom svog posjeta Hrvatskoj, potpredsjednik Vlade Ukrajine Oleksij Reznikov održao je niz radnih sastanaka na visokoj razini. Hrvatsko iskustvo mirne reintegracije, lekcije i model reintegracije u cjelini, ključna su područja bilateralnih pregovora. Važna komponenta posjeta bio je Okrugli stol na kojem su sudjelovali i predstavnici Vukovarsko-srijemske županije prenoseći iskustva mirne reintegracije hrvatskog Podunavlja. Domaćin skupa bio je župan Božo Galić koji je visoku delegaciju iz Ukrajine primio u palači Srijem u Vukovaru 6. listopada 2020. godine gdje se održao sastanak na temu: Iskustva Republike Hrvatske u procesu mirne reintegracije, s naglaskom na područje Vukovarsko-srijemske županije. Na sastanku su sudjelovali veleposlanik Ukrajine u Hrvatskoj Vasilj Kirilič i veleposlanica RH u Ukrajini, Anica Djamić, a u sastavu ukrajinskog izaslanstva sudjelovali su pomoćnik i savjetnici potpredsjednika Vlade-ministra, nekadašnji veleposlanik Ukrajine u Hrvatskoj, Olexsandar Levčenko, te savjetnik veleposlanika Ukrajine u RH.

Razgovaralo se o hrvatskim iskustvima procesa mirne reintegracije Istočne Slavonije, Baranje i zapadnog Srijema, s naglaskom na područje Vukovarsko-srijemske županije, o suradnji u području razminiranja i primjeni hrvatskog modela traženja nestalih osoba te o položaju ukrajinske nacionalne manjine u našoj županiji.

Potpredsjednik Vlade Ukrajine Reznikov tom prigodom je izjavio: "Zahvaljujem županu Galiću što je okupio stručne ljude koji su podijelili s nama iskustva mirne reintegracije. Saslušali smo životna iskustva kako se to sve odvijalo, što će nam sigurno koristiti u Ukrajini. Glavni zadatak u procesu mirne reintegracije bila je uspostava

povjerenja što je doprinijelo smanjenju straha koji je vladao među ljudima nakon rata. Zaključujemo da je za uspješnu provedbu posebno važna uloga predstavnika lokalne uprave. Hrvatska iskustva pokazuju da se trebaju pripremiti načelnici i gradonačelnici za povratak kako bi se što prije obnovila i uspostavila infrastruktura kao što su voda, struja, ceste i slično, što bi ljudima osiguralo osnovne uvjete za život."

Župan Galić je spomenuo kako su na sastanku predstavljena iskustva sudionika mirne reintegracije te je rekao: "Drago mi je što će ovaj susret koristiti našim prijateljima iz Ukrajine. Prezentirajući naša iskustva na ovom sastanku sudjelovali su načelnici okupiranih područja kao i tadašnji gradonačelnik Vukovara, načelnik Policijske uprave Vukovarsko-srijemske a i osobno sam sudjelovao kao direktor komunalnog poduzeća. Bilo je mnogo problema komunalne prirode, bez struje, vode, telefona i slično. Znači, mirna reintegracija je završena ali se zajednički život mora i dalje stvarati u ovoj županiji. Naši prijatelji će vjerojatno koristiti ovaj model koji je, mislim, bio dobar i spasio mnoge živote."

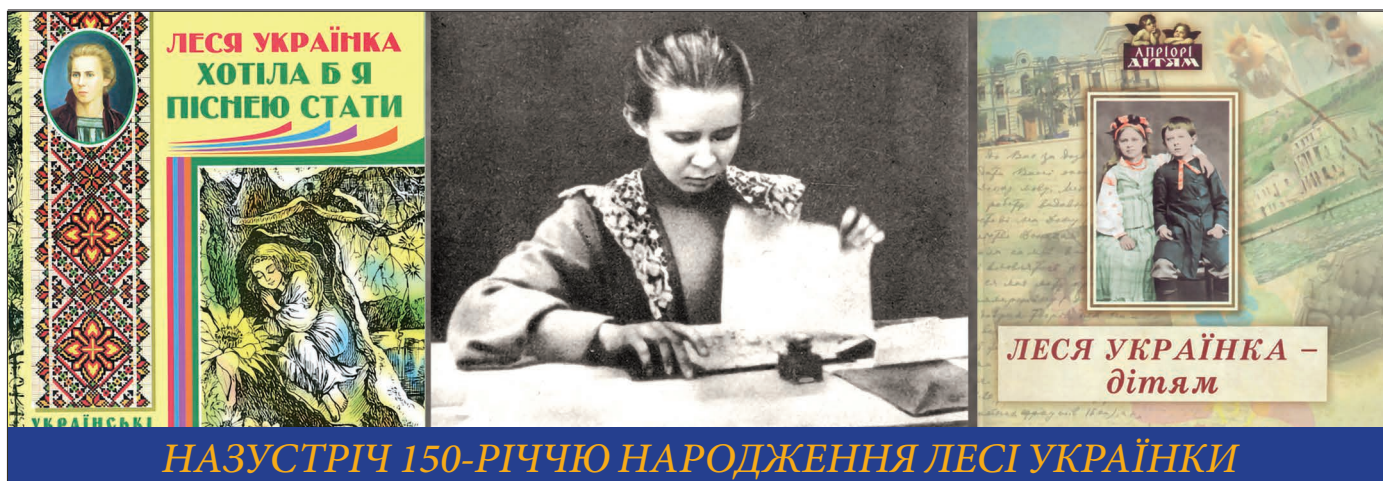
Potpredsjednik Vlade Ukrajine Oleksij Reznikov je naglasio da će Ukrajina iskoristiti hrvatska iskustva u provedbi mirne reintegracije ali model će biti drugačiji.

Ukrajinska delegacija je, nakon sastanka, posjetila Nacionalnu memorijalnu bolnicu Vukovar - mjesto sjećanja na žrtvu Vukovara u Domovinskom ratu 1991. godine.

U sklopu posjeta Vukovaru uvaženi gosti iz Ukrajine su, zajedno sa predstavnicima Ukrajinskog kulturno-prosvjetnog društva „Ivan Franko“ Vukovar, položili cvijeće na Memorijalnom groblju Domovinskog rata i odali počast poginulim braniteljima za neovisnu Hrvatsku među kojima je bilo i Ukrajinaca.

Tetjana Ramač

У лютому наступного року виповнюється 150 років з дня народження видатної української письменниці Лесі Українки. Ця дата буде відзначатися в усій Україні і у світі. Безумовно, велику роль у відзначенні матимуть і українські громади по світу. Українці Хорватії, культурно-просвітницьке життя яких має давню традицію і високу організацію, також будуть залучені до вшанування пам'яті славної дочки народу. Вельми показово, що одне з культурно-мистецьких товариств Хорватії носить ім'я Лесі Українки. Цілком логічне, що всі українські товариства Хорватії у програмах своєї діяльності на наступний рік плануватимуть заходи, присвячені святкуванню поетеси. Вони розпочнуться у Загребі, де Кафедра української мови і літератури Філософського факультету Загребського університету, Товариство Хорватсько-українське співробітництво (ХОРУС) підготували книгу про письменницю. Ця книга буде ще одним внеском у вшанування Лесі Українки. Підготовка книги велася у широкому колі тісного співробітництва кафедри з науковими, культурними, офіційними установами України. В першу чергу це Державна установа «Український інститут», що надає спонсорську підтримку зарубіжній україністиці. На міжнародному конкурсі саме хорватська україністика отримала перемогу і розпочала динамічне співробітництво з Українським інститутом по підготовці рукопису до друку. Вихід книги очікується до кінця поточного року. Ця книга, яка широко представляє життя і творчість письменниці, може і повинна стати одним із своєрідних учасників святкування – від презентації до лекцій про письменницю і поширення книги в бібліотеках країни і закордоном.

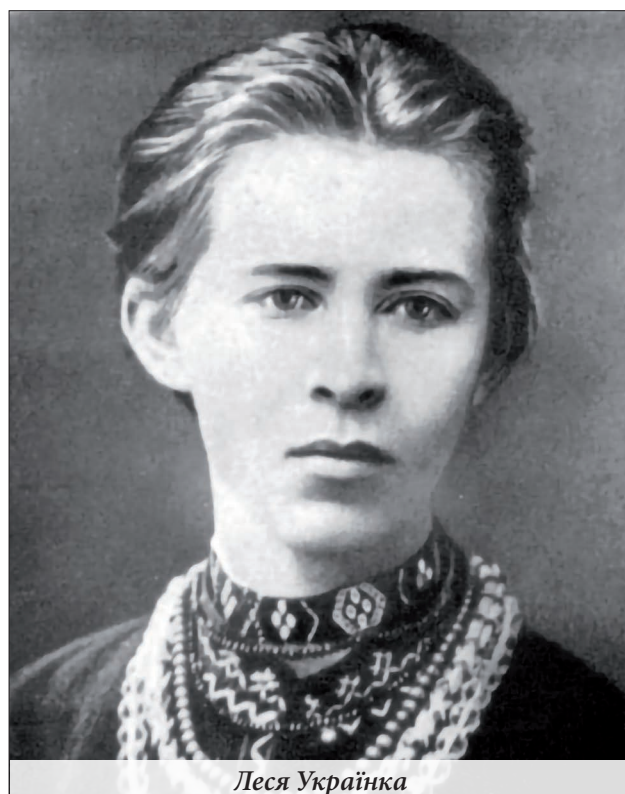
Нагадаємо, що майже всі видання бібліотеки Ucrainiana Croatica, в якій вийде книга, представлені у головних публічних книгозбірнях численних міст і університетських бібліотек Хорватії, в академічних бібліотеках України, а також у Конгресовій бібліотеці Сполучених Штатів Америки. Не менш важливий адресат – українці у Боснії і Герцеговині та у Сербії. Проте, безумовно, одним з голов-

них адресатів, яким передаємо книгу, будуть українські осередки у Республіці Хорватія, враховуючі і такі значні, що належать до Української греко-католицької церкви.

Не можна не згадати чудові враження, які автор цих рядків виніс під час відвідин, у програмі відзначення Центральної маніфестації українців Республіки Хорватія, що відбулося у місті Осіек, монастиря сестер Ордену Василя Великого у цьому місті. Музей української культури та історії, що створено добрими руками і думками сестер-василіанок, вражає своїм багатством, щирістю і любов'ю до історичної батьківщини.

Отже, сподіваємося, що книга з нагоди 150-річчя Лесі Українки поповнить книгозбірню цього гуманного середовища, як і інших міст Хорватії, дружньої до України.

Упорядник книги Євген Пащенко

Леся Українка

U biblioteci Ucrainiana Croatica izašla je knjiga 21 Krim/Крим kroz povijest. Knjiga predstavlja još jedan korak u projektu Put kroz Ukrajinu, kojim knjižnica Ucrainiana Croatica vodi čitatelja kroz regije – od karpatskih prostora i dalje, u ovome slučaju – prema južnim predjelima. Upoznavanje se ostvaruje prevođenjem znanstvenih radova uglavnom ukrajinskih autora. Knjiga o Krimu zasniva se na prijevodima izdanja koje je pripremio kijevski Institut za povijest Nacionalne akademije znanosti Ukrajine. Tekstovi su izabrani s ciljem da se prikažu neke osobitosti povijesnog razvoja na prostoru Krima od davnina do danas. Uvodni dio pruža sažet povijesni prikaz pripremljen i objavljen na prijedlog uredništva časopisa „Hrvatska revija“ Matice hrvatske, što potvrđuje zainteresiranost hrvatske javnosti za temu Krima. Tekstovi ukrajinskih povjesničara prikazuju burnu, često dramatičnu povijest na ukrajinskome jugu, odnosno sjevernom Prirnomorju koje je bilo središte prepletanja brojnih etnija, tradicija i kultura te sukoba različitih snaga i političkih interesa, što potvrđuju suvremeni događaji na tom području.

Određena zanimljivost hrvatskoj javnosti može biti i niz povijesnih aspekata, u nekoj mjeri povezanih, kako se pretpostavlja, s pitanjem hrvatske etnogeneze i kulture. Krimska regija bila je svojevrsna tranzitna zona u neprekidnim migracijskim valovima koji su išli s istočnih predjela prema terenima sadašnje Ukrajine i dalje, sve do Karpata. U tim migracijskim kretanjima posebno su značajne skupine iranogovornih nomada – Skita, Sarmata i njihovih ogranaka. U njihovoj sredini mogao je nastati etnonim Hrvat kao etnički iranizam, koji se postupno stapa sa slavenskom etnijom, prerastajući u slaveno-iransku simbiozu. Jedna od grana tih plemena, koja se spominje u srednjovjekovnim ukrajinskim izvorima bili su Bijeli Hrvati. Na moguće tragove iranogovornih prahrvatskih nomada, kako se pretpostavlja, upućuje i zidno slikarstvo skitske grobnice na Krimu s prikazom kockica kao nekog amblema brojne etničke zajednice. Također se izražavala pretpostavka o mogućoj povezanosti glagoljice s modelima sarmatskih pismena na Krimu. Osim razdoblja davnih ukrajinsko-hrvatskih dodira, Krim privlači

pozornost nizom tema koje u knjizi naznačuje izbor prevedenih radova. Prvo poglavlje predočava neka opća pitanja koja se odnose na pojam Krima. U drugom poglavlju ocrtana su glavna razdoblja povijesti Krima, treće poglavlje prikazuje događaje od 20. stoljeća do sadašnjosti.

Povijest Krima pruža dinamičnu sliku događaja, koloritan etnički mozaik – od prvih etnosa na području Ukrajine do brojnih migracijskih procesa, preplitanja različitih religija, vjera. Krim je bio svojevrsna projekcija povijesti Ukrajine. To je lokacija na koju su pristizale brojne etničke skupine, među prvim su nomadi iranske govorne zajednice. Iz Krima je došlo do prodiranja antičke kulture i civilizacije na prostor Ukrajine. Srednjovjekovna je Ukrajina preko Krima primila kršćanstvo iz Bizanta i zatim ga proširila na susjedne istočnoslavenske narode. Na Krimu su se ukorijenili ostaci Zlatne Horde koja je srušila srednjovjekovnu ukrajinsku državost Rus'. Preko Krima su ostvarivani ratni pohodi ukrajinskog kozaštva protiv Osmanlija. Poluotok je predstavljao cilj proširenja Ruskog Carstva prema Crnome moru i koloniziranja Ukrajine. S padom carizma na Krimu su se odvijali događaji karakteristični za sovjetski režim – represije, glad stanovništva, etničke čistke, socijalistički mitologemi o bratstvu i slično. Knjiga rasvjetljava mit o „poklanjanju“ Krima Ukrajini. Suvremeni događaji, ruska aneksija Krima reflektira politiku neoimperijalizma i geostrateške manevre osvajača.

Nastavljajući težnju da se u hrvatski leksik prenesu nazivi s ukrajinskih terena u njihovu autentičnom zvučanju, određeni toponimi navedeni su prema ukrajinskim oblicima. Takvima pripada i naziv poluotoka prema ukrajinskome – Krym, uz paralelno korištenje već postojećeg naziva Krim. Kod prenošenja ukrajinskih vlastitih imena kao i toponima, ukrajinski grafem Г kojim se zapisuje grleni fonem, u hrvatskom /g/ koristi se Ć, grafem И preslojava se kao Y.

Prijeводе su ostvarili studenti ukrajinistike na Katedri za ukrajinski jezik i književnost Filozofskog fakulteta u Zagrebu. Izražavamo zahvalnost svima na potpori u pripremi i objavljivanju knjige.

Jevgenij Paščenko, urednik knjige

MARUSJA JURISTA - BEREGINJA UKRAJINSKOJ DIJASPORE U HRVATSKOJ

Представниці нової хвилі міграції – Ірина Мамаєва і Оксана Пінчук завітали в гості до справжньої легенди не тільки міста Загреб, а й цілої Хорватії – Марусі Юристи.

Про цю видатну жінку варто говорити багато, захоплюючись її зовнішньою та внутрішньою красою, згадувати не лише один раз на рік - в День її народження, - а частіше обмінюватись енергією та дослухатись до щирих порад. Прекрасну пані Марусю знають в кожному куточку – вона завжди в оточенні людей: пропонує допомогу, підбадьорює в скрутні хвилини, охоче ділиться своїм життєвим досвідом з новоприбулими українками й присутня на всіх маніфестаціях національних меншин.

Народжена в Хорватії, в сім'ї батьків-українців, вона перейняла від предків всі традиції, звичаї, культуру й любов до своєї Батьківщини. В її затишній оселі ми побачили відголоски з усіх куточків нашої України. Кожен історичний експонат вартий

уваги й окремого дослідження. На порозі нас зустрів початок колекції писанок, які вона збирає багато років по сьогоднішній день, а стіни прикрашені декоративними керамічними тарілками з розписом, якій би позаздрив музей народної творчості. Також, кімната прикрашена вишивками, які чарівна господиня власноруч вишивала в особливі моменти свого життя, та незліченними старими й новими фотографіями її численної родини з усього світу всіх генерацій. Важко уявити, скільки стоїть життєвих історій та моментів за світлинами її великої родини. Доля розкидала рідних по всьому світу, але вона з'єднала всі дані своєї сім'ї в родовому дереві, яке продовжує рости.

Теплу атмосферу гостинна пані Маруся підсолодила сучасним десертом за особистим рецептом. Спробуйте й ви морозиво з свіжою полуницею, вишнею й посипане розчинною кавою. Неймовірна смакота!

Велика честь бути запрошеним гостем, доторкнутись до історії, старовини і, як завжди, навчитись у нашої неймовірної пані Марусі мудрому й новому.

Історія про неї продовжується, як і візити до нашої Берєгині!

Оксана Пінчук

MARUSJA JURISTA - LEGENDA UKRAJINSKE DIJASPORE U HRVATSKOJ

Представнице novog migracijskog vala - Irina Mamaeva i Oksana Pinčuk posjetile su pravu legendu ne samo grada Zagreba, već i cijele Hrvatske - Marusju Juristu.

O ovoj izvanrednoj ženi vrijedi govoriti puno, diviti se njezinoj vanjskoj i unutarnjoj ljepoti, i to ne samo jedanput na godinu - na njezin rođendan, nego i češće razmjenjivati energiju i slušati njezine iskrene savjete. Predivnu gospođu Marusju znaju svugdje, uvijek je okružena ljudima: nudi pomoć, hrabri u teškim trenucima, rado dijeli svoje životno iskustvo s novopridošlim Ukrajinkama i prisutna je na svim manifestacijama nacionalnih manjina.

Rođena u Hrvatskoj, u ukrajinskoj obitelji, naslijedila je od predaka tradiciju, običaje, kulturu i ljubav prema domovini. U njezinom ugodnom domu vidjeli smo eksponate iz svih kutaka naše Ukrajine. Svaki povijesni eksponat zaslužuje pozornost i zasebno istraživanje. Na pragu nas je dočekaao početak beskrajne kolekcije

uskršnjih jaja koja skuplja dugi niz godina a zidovi su puni ukrasnih keramičkih tanjura sa slikama, na čemu bi joj pozavidio i Muzej narodne umjetnosti. Također, soba je ukrašena vezenim košuljama (višivankama) koje je čarobna domaćica vlastoručno šivala u posebnim trenucima svojega života te nebrojenim starim i novim fotografijama svoje obitelji - iz cijelog svijeta i svih generacija. Teško je zamisliti koliko životnih priča i trenutaka ima na fotografijama njezine velike obitelji. Sudbina joj je raspršila rođake diljem svijeta, ali ona ih je sa svim podacima objedinila u obiteljsko stablo koje nastavlja rasti.

Toplu atmosferu gostoprimstva gospođa Marusja je zasladila desertom prema osobnom receptu - sladoledom sa svježim jagodama, višnjama i instant kavom.

Velika je čast biti pozvanim gostom i učiti od naše nevjerojatne gospođe Marusje.

Oksana Pinčuk

З НАГОДИ 70-РІЧНОГО ЮВІЛЕЮ АКТИВІСТА І ОРГАНІЗАТОРА УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ МЕНШИНИ В ХОРВАТІЇ ПАНА СЛАВКА БУРДИ

Складно розмірковувати над таким питанням, як «доля». Що таке доля, які її закони і чому доля в різних людей різна? Наша доля в наших руках. Щоденна праця над собою дозволить стати тим, ким мрієш, головне не сумніватися в собі та своїх силах, вірити в добро і пам'ятати, що кожна людина – сама господар своєї долі. Мабуть, любов до української пісні, поезії, мелодійної, солов'їної мови і спрямувала долю нашого співвітчизника, українця, громадського діяча, організатора культурно-просвітнього життя української діаспори в Хорватії - Славка Бурди.

Славко Бурда народився в 1950 році в місті Врбас. Після закінчення гімназії навчався на Економічному факультеті в Суботиці та в Загребі. Економіст за освітою, довгий час працював на провідному заводі «Гредель» з виробництва та ремонту рухомого складу, а пізніше обіймав посаду начальника управління економічного і фінансового нагляду та внутрішнього аудиту на цьому ж підприємстві.

Родинне виховання, матусина мелодійна пісня і вишивка, батькова хата, незабутнє українське слово вчительки Славки Біленької вплинули на світогляд юнака і тому він вже з часів навчання в школі та університеті прилучається до діяльності української громади в рідному Врбасі, стає учасником студентських таборів русинської та української молоді. В Загребі він приєднується до роботи української громади і незабаром стає секретарем, а згодом і головою Культурно-просвітнього товариства русинів та українців Загреба. В цей час пан Славко стає позаштатним співробітником Хорватського радіо і телебачення, пише статті для журналу «Нова думка». Під час Вітчизняної війни в Хорватії стає активним працівником Кризового штабу русинів та українців РХ, намагаючись допомогти всім біженцям та вимушеним переселенцям з окупованих територій, особам, які на той час потребували допомоги.

Згодом Славко Бурда, змужніла людина із сформованим світоглядом, приступає до активної громадської діяльності. Він стає секретарем, а пізніше і головою центральної організації - Союзу русинів та українців Хорватії. З 1992 по 1997 роки керує літніми школами русинів та українців, пише програми, підбирає кваліфіковані педагогічні кадри, щоби здійснити заплановану мету школи – навчити дітей рідної мови, прищепити повагу і любов до своєї прабатьківщини, до звичаїв та традицій українського народу. Саме в цей період він бере участь у конференціях, округлих столах, семінарах, висвітлюючи правдиву інформацію про страждання русинів і українців під час Вітчизняної війни в Хорватії, має тематичні виступи в Італії, Словаччині, Україні, Угорщині, Польщі, Чехії, Боснії, Великобританії та Хорватії, в яких висвітлює успіх і проблема-

тику русинсько-української громади в РХ. Бере участь у п'яти форумах українців в Україні (м. Київ), стає активним членом Президії української діаспори Заходу в Українській Всесвітній Координаційній Раді, обіймає посаду першого заступника голови Європейського Конгресу Українців.

Славко Бурда є членом Хорватсько-українського товариства дружби в Хорватії з часів його заснування, деякий час був секретарем, а на сьогодні є його віце-президентом. Приймав активну участь у заснуванні Культурно-просвітніх товариств українців та русинів у Вінковцях, Липовлянах та Рієці, а також сприяв відкриттю Центральної бібліотеки русинів та українців РХ у Загребі. Був першим обраним представником української національної меншини в місті Загреб, а також - членом Ради з питань національних меншин при Уряді Республіки Хорватія.

Небайдужий до проблем сьогодення, відчуючи чужий біль, як свій власний, Славко Бурда у 1993 році першим в незалежній Хорватії започаткував вшанування пам'яті жертв Голодомору в Україні 1932 – 1933 роках. Брав активну участь у встановленні меморіальних дошок з нагоди 100-річчя переселення українців в Хорватію, 80-річчя заснування української «Просвіти», а також у зведенні пам'ятника генію української нації - Тарасу Шевченку.

Славко Бурда з великим ентузіазмом, натхненно і з захопленням займається інформативно-видавничою діяльністю. Співпрацює та публікує свої статті в журналі «Вісник». Окрім того, він відредагував десяток книг про життя та діяльність національних меншин у Республіці Хорватія. З його редакції світ побачили такі видання: «Українці Хорватії: матеріали та документи», Книга Перша (2002 р.), «Хорватсько-українське товариство дружби» (2005 р.), Українці Хорватії. Матеріали та документи «Книга друга» (2020 р.) та інші.

На сьогодні Славко Бурда продовжує активну громадську діяльність - керує Українським культурно-просвітнім товариством «Кобзар» в Загребі, є одним із трьох заступників голови Української громади РХ.

За невтомну працю на протязі багатьох років, заслуги і досягнення Славко Бурда відзначений багатьма міжнародними нагородами, а саме: нагородою Президента РХ д-ра Ф. Туджмана - Орденом хорватського хреста – трилисника, за особливий внесок у розвиток та імідж Хорватії і добробут її громадян, нагородою Патріарха Київського і Всієї Руси – України Філарета - Орденом Христа Спасителя, за заслуги з відродження духовності в Україні, відзнакою голови Хорватського Парламенту з нагоди 10-ї річниці взаємного визнання Республіки Хорватії та України, за особливий внесок в покращення співпраці між двома країнами, Почесною грамотою Міністерства закордонних справ України з нагоди 10-ї річниці незалежності України та за вагомий внесок у консолідацію української нації у світі, нагородою Президента України Віктора Ющенка – Орденом за заслуги III-го ступеня, з нагоди 15-річчя Незалежності України, Грамотою та Зіркою «Патріот України» за проявлений патріотизм та бездоганне служіння Україні, медаллю св. Володимира Великого від Світового Конгресу Українців з нагоди 50-річчя СКУ.

Цими днями Славко Бурда відзначає свій ювілей – 70 річчя! З цієї нагоди бажаємо дорогому ювіляру міцного здоров'я, довгих років життя, радості, невичерпної енергії. Нехай все зроблене Вами з душею та натхненням повертається до Вас сторицею. Висловлюємо пану Славку велику пошану за віддану працю, людяність, терпіння і мудрість. Бажаємо міцного здоров'я на многая літа! Будьмо!!!

Тетяна Рамач

ЄВГЕН ПАЩЕНКО І УКРАЇНСЬКИЙ НАПРЯМ У ХОРВАТСЬКІЙ СЛАВІСТИЦІ

Виповнилося 70 років Євгенові Пащенко, українському і хорватському славісту

Виповнилося 70 років Євгенові Пащенко, українському і хорватському славісту, який живе у Загребі, працює на кафедрі української мови і літератури Філософського факультету Загребського університету. Як розповідав в одному з інтерв'ю Євген Миколайович Пащенко, він народився 1950 року у місті Воркута Автономної республіки Комі, колишнього СРСР. Місце і дата народження визначає долю і природу народження. Це був ГУЛАГ, в якому опинилися молоді люди з України, заслані звідти до таборів з політичних причин. У Воркуті, у зоні вічної мерзлоти, працювали у шахтах і познайомилися заслані молоді українці, в яких народився Євген Пащенко, українець, записаний у свідоцтві про народження як «руській», що знов засвідчує сприйняття українців як об'єкт русифікації навіть за умов ГУЛАГУ, де, крім інших, на той час працював і майбутній хронолог радянських таборів Олександр Солженіцин. Щоб врятувати народженого, рідні з Криму вирядили до Воркути батькового брата, який, за домовленості, виміняв одну річну дитину (стільки неофіційно дозволялося тримати новонароджених в'язнів) на пакет харчів з України. Після шкільних років у Запоріжжі юнак поступив на філологічний факультет Київського університету ім. Тараса Шевченка на російське відділення, бо в русифікованому Запоріжжі українська мова була рідкісним явищем. З третього курсу російської філології із знанням сербохор-

ватської мови, як студент-відмінник, був рекомендований на навчання в Соціалістичну Федеративну Республіку Югославію. Передбачалося навчання у Загребському університеті, оскільки в радянському розкладі зв'язків тодішніх радянських і югославських республік Україна мусила підтримувати культурні зв'язки з Хорватією. Проте через політичний рух у 1970 році за захист національних прав і хорватської мови (хорватська весна) був залишений у Белграді. У невеликій групі радянських студентів зіткнувся з вираженням антиукраїнізмом російських колег, що вплинуло на осмислення власної національної приналежності. З метою продовження навчання у Київському університеті перевівся на заочне відділення української мови і літератури, навчаючись у двох університетах. Тодішній редактор часопису Дмитро Павличко радив початківцю славістики писати про культурні події в Югославії; потім з'явилися короткі портрети югославських вчених у рубриці «Друзі українського слова» у славістичному щорічнику за редакцією Г. Вєрвеса. Під час навчання в Белградському університеті український студент дізнався про сербське бароко, яке виникало у зв'язках з православним бароко в Україні. Це стало об'єктом тривалого інтересу, збирання матеріалів, що з часом стане предметом дослідження і темою докторської дисертації. Роки 1970 ті були в тодішній Югославії періодом великого інтересу до поезії, перекладів, що дало поштовх до підготовки добірки перекладів української поезії на сербську мову. Головним джерелом стала антологія Юрія Лавріненка «Розстріляне відродження», примірник якої студент Євген Пащенко отримав з США завдяки знайомству з американським вченим українського походження Іваном Коропецьким, що перебував у Белграді. Після закінчення 1974 року Белградського університету за фахом сербохорватська мова і югославська література та Київського університету за фахом українська мова і література (1975) Міністерство освіти видало посвідчення про вищу освіту за фахом слов'янські мови і літератури, кваліфікація філолог-славіст. Дипломований славіст поступив у заочну аспірантуру Інституту літератури ім. Т.Г. Шевченка, був прийнятий співробітником у відділ слов'янської фольклористики Інституту мистецтвознавства, фольклору і етнографії ім. М.Т. Рильського Академії наук України. З метою підготовки науковця хорватиста кандидатська дисертація була пов'язана з хорватською літературою і фольклором, на матеріалі творчості відомого хорватського письменника першої половини ХХ століття Володимира Назора. Молодший науковий співробітник ІМФЕ Євген Пащенко у 1982 році отримав від Президії Академії наук УРСР Медаль Академії наук і Диплом з премією для молодих учених за цикл робіт «У братерському єднанні. Українська література,

фольклор і мистецтво у міжслов'янських взаєминах». Його книга про легендарного хорватського письменника, з яким після війни познайомився Максим Рильський, що побував у 1945 році в Югославії, була першою в тодішній радянській славистиці монографією про хорватську літературу і фольклор. Водночас Є. Пащенко вивчав проблематику українського бароко у зв'язках з слов'янськими літературами. Як славист продовжив роботу на кафедрі слов'янської філології філологічного факультету Київського національного університету ім. Т.Г. Шевченка. Там Є. Пащенко ініціював окреме викладання хорватистики і сербистики як самостійних фахових дисциплін, що було у пострадянській славистиці нововведенням — вивчення сербської і хорватської мови як окремих предметів, а не як сербохорватської мови. У 1990—1991 роках працював у Загребському університеті викладачем української мови як факультативу на відділенні слов'янських мов і літератур Філософського факультету. Перебуваючи в Хорватії, виступав з ініціативою перетворення факультативного викладання української мови і літератури на самостійний фаховий предмет, вказуючи на викладання хорватистики як самостійного предмету в Київському університеті. Такі пропозиції викликали розуміння і підтримку хорватських славистів, у першу чергу академіка Александара Флакера, в колі інтересів якого була і українська тематика. Проте ідея відкриття кафедри українистики в Загребському університеті була зупинена війною. Повернувшись до Київського університету, Є. Пащенко виступав у пресі з статтями про події на теренах колишньої Югославії, про війну в Хорватії. З метою створення і розвитку громадянської дипломатії та пропагування боротьби за незалежність організував у Києві товариство Хорватсько-українське співробітництво (ХОРУС), через яке намагався висвітлювати події на теренах Югославії у фазі розпаду і визвольну боротьбу хорватів за незалежність. Як голова товариства виступав з ініціативою відкриття посольства України в Хорватії, акцентуючи на тому, що саме Україна була першою країною-членом ООН, що визнала незалежність Хорватії, відразу ж після референдуму української незалежності, вже 11 грудня 1991 року, раніше від інших європейських країн. На знак вдячності Україні у Загребі одну з вулиць названо іменем України. Його публіцистична діяльність з компетентним висвітленням подій у Хорватії була помічена і незабаром йому запропоновано перейти на роботу до МЗС України з метою підготовки відкриття посольства України у Хорватії. У січні 1995 року Євген Пащенко прибув до Загреба у функції першого секретаря посольства і тимчасово повіреного України в Республіці Хорватія. Праця Є. Пащенка на дипломатичній службі в Загребі втілювалася, зокрема, ініціюванням подій, спрямованих на розвиток і зміцнення дружніх відносин. Знання історії українсько-хорватських взаємин сприяло розвитку дружніх відносин. Так, ще на початку роботи посольства,

перебуваючи тимчасовим повіреним, він сприяв 1996 року організації поїздки в Україну вищого ієрарха хорватської католицької церкви кардинала Франьо Кухарича. Ватикан вирішив відправити саме хорватського ієрарха до Львова як легата Папи для відзначення 400-річчя Берестейської унії. Дізнавшись, що консульство в Загребі, мотивуючи ще не започаткованою роботою, рекомендувало звернутися за візою у Відень, український дипломат добився видачі візи саме посольством у Загребі, вказуючи на значимість події. Свою першу візу посольство України видало на видатну подію — приїзд до Львова посланника Папи Івана Павла II, хорватського ієрарха на визначну в історії України подію. Ватиканська дипломатія не випадково вирішила надіслати саме хорвата, знаючи про традиційно дружнє ставлення хорватів до українців, тоді особливо схожих у невпинному і драматичному прагненні до незалежності. Після повернення кардинал Кухарич, як писав у спогадах Є. Пащенко, на одному з прийомів, ділився враженням про глибоку відданість українських греко-католиків церкві, їхню вдячність Святому Престолу за увагу до них, українських вірян. З часом Україну вперше в її історії відвідав глава Католицької церкви Іван Павло II, у чому свою роль відіграла і хорватська церковна дипломатія, в першу чергу тоді призначений у Києві нунцій Ватикану, хорват Никола Етерович, який зробив великий внесок у розвиток відносин між церквами і народами. Упродовж п'яти років дипломатичної служби Є. Пащенко організував низку помітних заходів, публікацію видань. Великий інтерес викликала опублікована 1999 року хорватською мовою монографія Є. Пащенка «Етногенез і міфологія хорватів у контексті України», перша в Хорватії книга, яка торкалася складного питання хорватського етногенезу і його зв'язків з українським простором. Одним із значимих результатів роботи було те, що перший секретар посольства ініціював необхідність введення фахового викладання українистики в Загребському університеті, адекватно статусу хорватської мови в Київському університеті. Завдяки цьому багаторічне викладання української мови як факультативу перетворювалося на Студію, як етап до наступного статусу — кафедри української мови і літератури Філософського факультету Загребського університету. З метою підтримки ще недостатньо оформленого кадрового складу співробітників посольства Євген Пащенко викладав на започаткованій українистиці курс «Вступ до культури і цивілізації України». Дипломатичну діяльність Євген Пащенко продовжив, працюючи з 2000 року в МЗС України, очолюючи відділ балканських країн, а з 2002 року відряджений як міжнародний спостерігач ОБСЄ у Хорватії періоду мирної реінтеграції. Прагнучи здійснити наукові задуми, Євген Пащенко вирішив свою подальшу роботу пов'язати з фахом — як університетський викладач, яким почав працювати на кафедрі укра-

їністики Загребського університету, де з часом отримав звання доцента, потім професора, був завідувачем кафедри. При кафедрі він створив товариство Хорватсько-українське співробітництво (ХОРУС). При кафедрі і товаристві у 2008 році засновано бібліотеку Ucrainiana Croatica, редактором і упорядником якої є професор Є. Пащенко. Перша книга була присвячена Голодомору, який представлено перекладом наукових праць українських вчених та інших країн про геноцидний злочин тоталітарного режиму в Україні, як названо книгу. Переклади здійснюють студенти україністики, опубліковано 22 книги, ще кілька готові до друку у поточному році. Вихід книг посилював зростання українського напрямку в хорватській славистиці. Так, у цій серії опубліковано хорватською мовою монографії Є. Пащенка «Українсько-хорватські літературні порівняння» (2010), «Славист і імперії. Ватрослав Ягич між Галичиною, Малоросією і Україною» (2010), «Від Києва до Полиця. Слідами прадавніх міграцій» (2010), «Слідами хорватських воєнків. Східний фронт 1914—1918 рр.» (2018); упорядковано видання «Хорватська шевченкіана» (2011), «Богдан-Ігор Антонич. Міст над часом» (переклад Д. Сесар, 2011), «Тарас Шевченко. Вибрані поезії» (переклад А. Менац, 2014) та ін. У бібліотеці хорватської україніки створено напрям «Шлях по Україні» — представлення хорватською мовою українських регіонів перекладами наукових праць українських та іноземних дослідників з метою показати проблематику, актуальну в хорватській аудиторії. Умовну подорож започатковувала книга «Закарпатська Україна. Історія — традиція — ідентичність» (2013), в якій Закарпаття представлене в історичному ракурсі, показом політичного русинства, висвітлення української ідентичності населення. Наступна книга «Українські Карпати» (2014) значна як перше в Хорватії ознайомлення з широким спектром карпатського регіону. Наступна книга «Галичина» представлена збірником перекладів про Львівщину (2015). Показ Галичини продовжено випуском книги «Прикарпаття» (2017) — перекладом праць дослідників Прикарпатського університету. Книга «Буковина» (2017) представляла регіон перекладами вчених Чернівецького університету. Наступне видання «Кам'яні святилища українських Карпат» (2018) ознайомило з працями професора Прикарпатського університету Миколи Кутутяка. З метою ознайомлення з подіями на Донеччині підготовлено книгу «Східна Україна. Донеччина» (2019) з перекладами праць українських дослідників. Таку ж мету має упорядкована з перекладених на хорватську мову праць українських істориків книга «Крим в історії» (2020). З метою ознайомлення хорватської аудиторії з греко-католицькою церквою в Україні підготовлено до друку на 2020 р. збірник перекладів на цю тему. Також готується видання про Волинь і Лесю Українку та інші. Всі книги упорядкував, підготував

вступні тексти редактор і видавець Ucrainiana Croatica Євген Пащенко. З опублікованих книг, статей та інших публікацій дослідника виділяються головні напрями його наукового інтересу, зосередженого на проблематику українсько-хорватських літературно-культурних зв'язків у історичному розвитку. Першочергову увагу привертає проблема хорватського етногенезу в українському контексті. Цьому присвячено опубліковані в Хорватії монографії, виступи на конференціях, публікації у збірниках. Є. Пащенко розвинув активну діяльність щодо формування в хорватському суспільстві знань про Галичину часів війни. В результаті знайдено і відновлено цвинтар у селі Глибівка Богородчанського району Івано-Франківської області, відновлено пам'ятник хорватським військовим у селі Добринівці на Буковині, поставлено меморіальні знаки у с. Райлів у Стрийському районі, встановлено центральний пам'ятник з хорватським хрестом на Личаківському кладовищі у Львові, меморіальну плиту на Старому християнському цвинтарі в Одесі, де 1916 року поховані хорватські воєнки, що загинули від рук сербських екстремістів, проводяться подальші роботи. На цю тему в Хорватії дослідник опублікував книги «Хорватські могили 1914—1918 рр. Карпати, Галичина, Буковина» (2016), «Слідами хорватських воєнків. Східний фронт 1914—1918» (2018), підготував компакт-диск з фотографіями «Українське село на Східному фронті 1914—1918. у фотографіях хорватських військових». Це допомогло в пошуках поховань, дало поштовх подорожам хорватських громадян до Західної України.

За невтомну роботу Євген Пащенко відзначений почесним дипломом Хорватського парламенту (2001), Почесною грамотою і медаллю Верховної Ради України За особливі заслуги перед Українським народом (2010), Грамотою Посольства України в Республіці Хорватія за вагомий внесок у розбудову співробітництва між Україною та республікою Хорватія та зміцнення дружніх відносин між нашими народами, Дипломом і медаллю з премією для молодих учених Президії Академії наук України за цикл робіт «У братерському єднанні. Українська література, фольклор і мистецтво у міжслов'янських взаєминах» (1982), Грамотою Київського національного університету імені Тараса Шевченка за вагомий внесок у запровадження спеціальності «хорватська мова і література» в Україні, високопрофесійну підготовку спеціалістів у галузі хорватської філології в Україні та української в Хорватії, популяризацію української культури, поглиблення наукових і культурних взаємин між Хорватією та Україною (2018); низкою інших відзнак у Хорватії. Вчений продовжує діяльність у благородній справі на зміцнення українсько-хорватських взаємин, у розвитку хорватського напрямку в українській славистиці.

Академік Академії наук України Степан ПАВЛЮК

13. SREDIŠNJA MANIFESTACIJA UKRAJINACA REPUBLIKE HRVATSKE ODRŽANA U OSIJEKU

13. središnja manifestacija Ukrajinaca Republike Hrvatske 2020. godine održana je u Osijeku, unatoč epidemiji korona virusa SARS-CoV-2 i bolesti COVID 19 koje su, osim poremećaja u ljudskim životima, gospodarstvu i svakodnevnom radu, poremetili a ponegdje i potpuno zaustavili ustaljeni rad u većini kulturnih udruga, članica Ukrajinske zajednice RH, kao krovne organizacije udruga i pojedinaca u Republici Hrvatskoj.

Unatoč tome, većina udruga redovno održava probe i ostvaruje svoje planirane aktivnosti, sukladno propisima Stožera civilne zaštite pridržavajući se propisanih odluka, što su pokazali svojim sudjelovanjem i predstavljanjem na ovogodišnjoj dvodnevnoj manifestaciji Ukrajinaca Republike Hrvatske. Od osnutka Ukrajinske zajednice Republike Hrvatske prije 13 godina, manifestacija se održava naizmjenično u mjestima u kojima organizirano djeluju ukrajinske udruge.

Središnja manifestacija je ujedno i najveći događaj za sve nas zbog gostovanja Društava iz susjednih zemalja a posebno profesionalnih ansambala iz Ukrajine. Nažalost, situacija u kojoj smo se svi našli nije dopustila predstavljanje ukrajinskih narodnih plesova i pjesama u izvedbi profesionalnih ansambala iz Ukrajine. Ovogodišnja manifestacija je održana iznimno skromno, uz mali broj uzvanika, a udruge su nastupile u smanjenim sastavima.

Prvog dana, u subotu 26. rujna, izvođenjem himni Republike Hrvatske i Ukrajine započela je 13. po redu Središnja manifestacija Ukrajinaca Republike Hrvatske. Himne je otpjevao mješoviti pjevački zbor Kulturno-prosvjetnog društva Ukrajinaca „Karpati“ iz Lipovljana. Nakon toga je otvorena izložba slikara amatera Ozrena Romanjeka, te izložba likovne sekcije Ukrajinskog kulturno-prosvjetnog društva „Ukrajina“ iz Slavenskog Broda.

Prve slike Ozrena Romanjeka, dipl. ing. el. i profesora stručnih predmeta u Industrijsko-obrtničkoj školi Slavonski Brod nastale su u likovnoj sekciji UKPD „Ukrajina“ i stručnu pomoć voditeljice sekcije, gospođe Ankice Verhas.

Nazočne uzvanike i sudionike manifestacije pozdravila je Oksana Martinjuk, predsjednica Ukrajinskog kulturno-prosvjetnog društva „Lesja Ukrajinka“ Osijek koje je ove godine bilo organizator Središnje manifestacije. Gospođa Martinjuk je u samom uvodu pročitala pismo veleposlanika Ukrajine u RH Vasilja Kiriliča u kojemu se ispričava zbog nedolaska na Središnju manifestaciju. Razlog tome je zrakoplovna nesreća koja se dogodila dan ranije, 25. rujna oko 20,45 sati dok je zrakoplov trenažne zrakoplovne brigade Sveučilišta u Harkovu izvodio planirani let. Od 27 kadeta i članova posade, samo je jedan preživio. Subota, 26. rujna u Ukrajini je proglašena Danom žalosti.

Predsjednica Ukrajinskog kulturno-prosvjetnog društva „Lesja Ukrajinka“, Oksana Martinjuk pozvala je sve nazočne da minutom šutnje odaju počast svim poginulim mladićima u ovoj strašnoj nesreći.

Svoje pozdrave prisutnima uputili su i predsjednik Ukrajinske zajednice Republike Hrvatske Vlado Karešin a u ime Grada Osijeka i gradonačelnika Ivana Vrkića - Ljerka Hedl, ravnateljica Gradskih galerija Grada Osijeka.

Kulturno-umjetnički program započeo je koncertom udruga članica Ukrajinske zajednice RH, te gostiju programa. Koncert je održan u reprezentativnoj dvorani Vikarijata Đakovačko-osječke nadbiskupije u Osijeku.

Koncert su otvorili domaćini izvođenjem pjesme „Moj Osijek“ i nekoliko ukrajinskih pjesama koje su izveli članovi društva: Oksana Sturko, Natalija Tomkiv, bračni par Andrej i Tatjana Žagar s djecom. Potom su se predstavili Leon Sopka recitacijom i Mihajlo Krajnik koji je na fagotu izveo nekoliko ukrajinskih melodija.

U daljnjem dijelu koncerta predstavili su se Kulturno-prosvjetno društvo Ukrajinaca „Karpati“ iz Lipovljana mješovitim zborom koji je otpjevao dvije ukrajinske pjesme i Ukrajinsko kulturno-prosvjetno društvo „Ukrajina“ Slavonski Brod svojom atraktivnom i rasplesanom djevojačkom skupinom u okviru folklorne sekcije koja je izvela dva plesa „Vezilje“ i Djevojački ples“. Ukrajinsku pjesmu

velikana ukrajinske književnosti Tarasa Ševčenka otpjevao je solist Ante Rajić uz pratnju Osječanina Andreja Žagara na violini, a predstavljanje ove udruge završilo je prekrasnom recitacijom posvećenom svim majkama na svijetu koju je izražajno interpretirala Viktorija Čuljak, voditeljica recitatorske sekcije UKPD „Ukrajina“ Slavonski Brod.

Ukrajinsko kulturno-prosvjetno društvo „Ivan Franko“ Vukovar su predstavljale članice pjevačke skupine obučene u živopisne ukrajinske narodne nošnje. Pod vodstvom Anite Nađ otpjevale su nekoliko veselih pjesama uz pratnju četveročlanog ansambla za što su bili nagrađeni burnim pljeskom. Predstavnik Ukrajinskog kulturno-prosvjetnog društva „Taras Ševčenko“ iz Kaniže, Andrej Has recitirao je pjesmu „Oporuka“ velikana ukrajinske književnosti Tarasa Ševčenka.

Ukrajinsko kulturno-prosvjetno društvo „Kobzar“ iz Zagreba predstavili su profesori glazbe: Viktorija Kulikovska (gitara), Vedran Brkanović (tamburica) i vokal Anđelka Cacović s dvije popularne ukrajinske pjesme: „Ridna maty moja“ i „Poljubyła skripalja“.

Kao gosti, predstavile su se članice plesnog studija „En Lair“ iz Vinkovaca suvremenim plesom uz poznatu pjesmu ukrajinske pjevačice Ruslane „Divlji ples“ pod vodstvom svoje plesne pedagoginje Olesje Martinjuk.

Scenskoj atraktivnosti ovog kulturnog događaja pridonijeli su i

gosti iz Laslova, članovi mađarskog manjinskog Kulturno-umjetničkog društva „PETŐFI SÁNDOR“ koji su se u dva navrata predstavili publici svojim atraktivnim nacionalnim plesovima.

Pošto je uspješno završen koncert a time i prvi dan manifestacije, domaćini su goste i sudionike pozvali na domjenak i druženje u Dvoranu „Gardens“ gdje su se svi zajedno, poštujući sve propise Stožera civilne zaštite i držeći siguran razmak, okrijepili, razgovarali a i zapjevali.

Drugog dana, u nedjelju, 27. rujna, u sklopu Središnje manifestacije Ukrajinaca Republike Hrvatske u kapeli sestara Reda sv. Bazilija Velikog (Bazilijanki ili Vasilijanki) u Osijeku, u jutarnjim satima služena je sveta liturgija sv. Ivana Zlatoustoga i panahyda za kadete Zrakoplovnog sveučilišta Harkov i članove posade koji su poginuli u strašnoj zrakoplovnoj nesreći pokraj Harkova u Ukrajini.

Svetu liturgiju je služio grkokatolički svećenik o. Ljubomir Sturko, a osim domaćih vjernika, na misi su bili ugledni profesori iz Zagreba dr. sc. Jevgenij Paščenko i bivši veleposlanik Hrvatske u Ukrajini Đuro Vidmarović, te ravnateljica gradskih galerija u Osijeku Ljerka Hedl. Nakon mise i panahyde, gosti i nekoliko vjernika su se uputili u muzej časnih sestara vasilijanki. Jedna od sestara vasilijanki, sestra Anastazija, vrlo je detaljno i zanimljivo vodila goste kroz povijest djelovanja časnih sestara, pokazujući eksponate muzeja koji su obilježili njihov život i rad. O dobrim djelima

časnih sestara govorili su i gosti. Đuro Vidmarović se prisjetio velike pomoći i podrške časnih sestara vasilijanki tijekom svog boravka u Kyjivu. Jevgenij Paščenko je bio oduševljen sadržajem muzeja te je izjavio želju pokloniti časnim sestrama u muzej svoju kolekciju ukrajinske keramike. Gđa Ljerka Hedl priznala je kako su misa i posjet muzeju definitivno prekrasna priča za dušu i dugo pamćenje.

Poslije podne, u ugodnom ambijentu konferencijske dvorane hotela „Osijek“ s pogledom na rijeku Dravu i Baranju, održana je dobro posjećena tribina uz sudjelovanje eminentnih profesora Jevgenija Paščenka i Đure Vidmarovića iz Zagreba koji su govorili o hrvatsko-ukrajinskim vezama kroz povijest i sada. O prijevodu novijih ukrajinskih autora u Hrvatskoj govorila je prof. Natalija Tomkiv iz Osijeka, a o iskustvu rada u dvomjesečniku „Vjesnik ukrajinske zajednice u Hrvatskoj“ koji izdaje Ukrajinska zajednica Republike Hrvatske i važnosti njegovanja materinskog jezika, govorila je dugogodišnja lektorica za hrvatski jezik, prof. Nives Romanjek iz Slavenskog Broda. U sklopu tribine održana je izložba ukrajinskih vezanih košulja i kulturno-umjetnički program u izvođenju članova domaćina i organizatora ovogodišnje dvodnevne manifestacije, Ukrajinskog kulturno-prosvjetnog društva „Lesja Ukrajinka“ iz Osijeka na čelu sa predsjednicom Oksanom Martinjuk na čemu im se predsjednik Ukrajinske zajednice u Republici Hrvatskoj gospodin Vlado Karešin posebno zahvalio i čestitao.

Nikola Zastrižni

ТРИНАДЦЯТА ЦЕНТРАЛЬНА МАНІФЕСТАЦІЯ УКРАЇНЦІВ РЕСПУБЛІКИ ХОРВАТІЯ

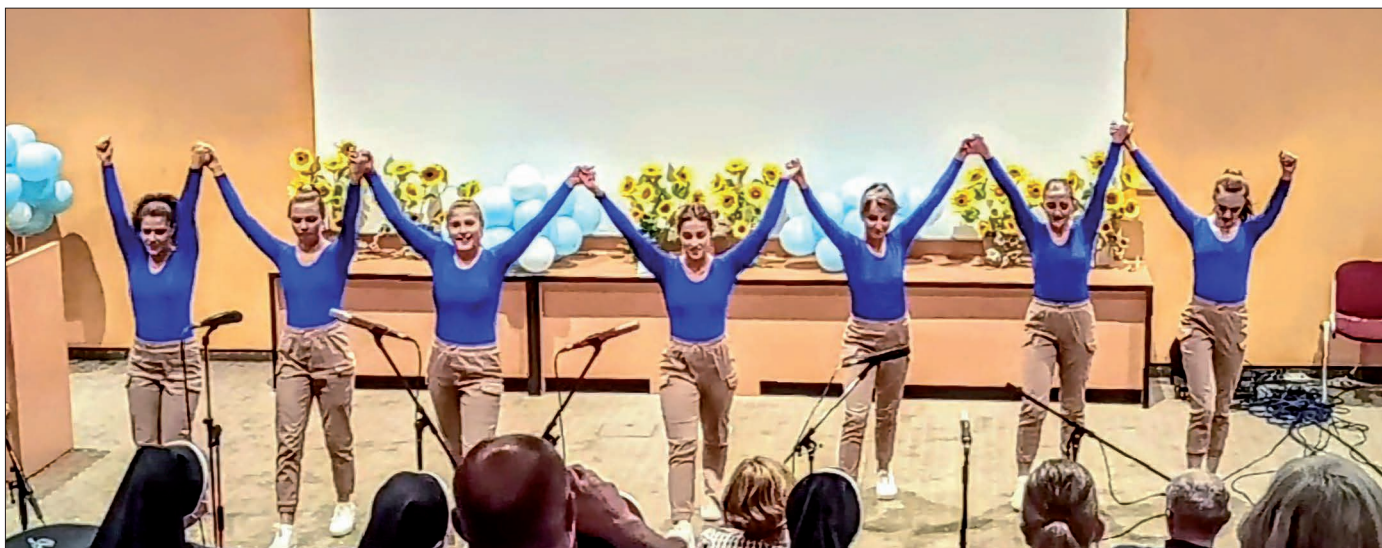
Цього буремного 2020 року, добряче надщербленого епідемією коронавірусу, усе ж таки відбулася 13 центральна маніфестація українців, які проживають у Хорватії. Господарем цього річного великого українського свята протягом двох днів, 26 і 27 вересня, стало місто Осієк та Українське культурно-просвітне товариство «Леся Українка» з Осієка на чолі з Оксаною Мартинюк. Маніфестацію організувала Українська громада Республіки Хорватії за підтримки Ради з питань національних меншин РХ. Обидва дні були наповнені багатою і насиченою програмою.

Маніфестація розпочалася концертом у просторому залі Вікаріату Джяковачко-Осієцької митрополії, попередньо прикрашеному в українських національних барвах квітами соняшників і блакитними повітряними кульками. У культурно-мистецькій програмі, яку вели Оксана Мартинюк, Хана Пешо та Юлія Мартинюк, взяли участь творчі колективи українських товариств з різних міст Хорватії. На своє річне свято до Осієка з'їхалися українці із Загреба, Липовлян, Славонського Броду, Каніжі і Шумеча, Вуковару, Пішкоревців і Джякова. Оксана Мартинюк привітала усіх присутніх гостей та учасників маніфестації. Урочистість розпочали хвилиною мовчання у пам'ять про загиблих курсантів в авіакатастрофі коло Харкова. З причини проголошеного в Україні трауру був відсутній і поважний гість – посол України в Хорватії Василь Кирилич,

який передав свої щирі вітання і висловив підтримку великій українській громаді в Хорватії. Перед концертом представлено художника-аматора українського походження зі Славонського Броду Озрена Романека і кілька картин з його творчого доробку, виставлених у залі та виставка картин художників-аматорів Українського культурно-просвітнього товариства «Україна» зі Славонського Броду.

З вітальним словом до гостей та учасників маніфестації звернулися представниця мерії міста Осієка Лерка Хедл, директорка Міських галерей «Осієк», та голова Української громади Республіки Хорватії Владо Карешин.

Першими на концерті виступили члени Українського культурно-просвітнього товариства «Леся Українка», яке вже понад десять років існує та діє в Осієку. Прихильність та любов до рідного міста на Драві висловили пісню «Мій Осієк» Бранка Міхалевича, яку виконала Тетяна Ласик Жагар. Дует товариства – Оксана Стурко і Наталія Томків – натхненно відспівали танго «Червона троянда» (муз. А. Горчинського, сл. Леоніда Татаренка) та чарівний вальс «Де ти тепер» («Місто спить», сл. Б. Палійчука, муз. І. Шамо і В. Гомоляка), який відомим зробила неперевершена Квітка Цісик. Учасник оперного оркестру Хорватського народного театру в Осієку Михайло Крайник розчулив серця присутніх, загравши на фаготі «Мелодію» Мирослава Скорика, а також грайливу «Гуцульську фанта-

зію». Сім'я Тетяни і Андрія Жагарів та їх четверо дітей на чолі з маленькою Магдалиною звеселили усіх щирим виконанням жартівливої української народної пісні «Сіяв мужик просо». Леон Сопка натхненно декламував патріотичний вірш «Наш герб» Наталки Поклад. Учасники хору КППТ українців «Карпати» з Липовлян (засноване 1992 року) заспівали українських народних пісень і засвідчили: хоч ми усі такі різні, та Україна в нас одна! Кілька танців виконали учасники фольклорної секції УКПТ «Україна» зі Славонського Броду, яке існує вже понад 40 років. Запальними танцями зачарували глядачів і гості – учасники Угорського товариства з Ласлова. Українські традиції і звичаї, народну пісню дбайливо плекають члени УКПТ «Іван Франко» з Вуковару, яке існує від 2003 року. У цьому всі переконалися, слухаючи українську народну пісню «Ой хотя би, Господи» у виконанні хору та ліричний міський романс «Коли на крилах ночі» у виконанні ансамблю товариства під керівництвом Аніти Надж. Андрій Хас представив на сцені УКПТ «Тарас Шевченко» з Каніжі і натхненно прочитав «Заповіт». Тарасове слово звучало і завдяки пісні «Реве та стогне», яку заспівав Анте Раїч зі Славонського Броду у супроводі скрипки у вмілих руках Андрія Жагара. Товариство «Кобзар» із Загреба, засноване 1972 року, подарувало слухачам дві українські пісні: «Пісню про рушник» (сл. А. Малишка, муз. П. Майборода) та «Чарівну скрипку» (сл. Ю. Рибчинського, муз. І. Поклада), які виконала Анджелка Цацовіч під супровід Вікторії Куліковської на гітарі та Ведрана Бркановіча на тамбурі. Концерт завершився бадьорим сучасним танком на пісню Руслани «Дикі танці» (переможниця Євровізії 2004 року), який виконали учасники танцювальної групи

з Вінковців під керівництвом Олеси Мартинюк. На самому кінці програми голова товариства «Леся Українка» Оксана Мартинюк вручила учасникам і гостям подяки та дарунки на пам'ять про 13 маніфестацію українців у Хорватії. Після культурно-мистецької програми усі були запрошені на гостину у затишний зал «Гарденс» в Осієку.

Другий день маніфестації розпочався Божественною літургією і панахидою у каплиці Христа Царя сестер василіянок в Осієку, які відслужив парох о. Любомир Стурко і які пожертвували за загиблих в авіакатастрофі і всіх полеглих у боротьбі за волю України. На Службі Божій були присутні і шановні гості: Джуро Відмарович, перший посол Хорватії в Україні, проф. Євгеній Пащенко, а також Лерка Хедл, представниця мерії, директорка Міських галерей Осієк та інші. Після молитви відвідали Музей сестер василіянок в Осієку, а о 17 годині учасники маніфестації зібралися на круглий стіл у конференц-залі під поетичною назвою «Явір» готелю «Осієк». Теми зустрічі: «Хорватсько-українські зв'язки: історія і сучасність» та «Сучасна українська література в перекладах хорватською мовою». На першу тему доповідали доктор наук проф. Євгеній Пащенко та його ексцеленція перший посол Хорватії в Україні, донедавний голова Товариства хорватських письменників Джуро Відмарович.

Професор Пащенко розкрив тему українсько-хорватських зв'язків, висвітливши різні теорії етногенезу хорватів і українців, та наголосив, що ці зв'язки дуже давні, але все ще мало досліджені. У своїй доповіді говорив про Русь як про найпотужнішу державну формацію до нападу монголо-татарів, про зародження козацької мілітантної традиції, про Україну 17

ст., її тодішню європейськість, про значення Берестейської унії 1596 року, про добу бароко в Україні у 17 ст. Доповідач підкреслив роль українського козацтва в обороні християнської Європи від турецької навали і те, що козаків як лицарів описав у своїй епічній поемі «Осман» ще Іван Гундуліч - найвідоміший хорватський письменник бароко. Коротко висвітлив постать Юрія Крижаніча і його заклики до слов'ян об'єднатися у боротьбі з турками. У 18 ст. Україна була роздerta між Росією і Австрією, а цариця Катерина II ліквідувала залишки української незалежності. Проф. Пащенко виокремив у своїй презентації розвиток славістики на початку 19 ст. та перші переклади українських письменників хорватською мовою, а завершив доповідь висвітленням сучасних подій, які стали важливими у розвитку хорватсько-українських зв'язків, зокрема про 20-річне існування Кафедри української мови і літератури на Філософському факультеті Університету у Загребі та про солідне видання бібліотеки «Ukrainiana Croatica», яка налічує уже 22 книги, які сам упорядкував і підготував до друку.

Джуро Відмарович пов'язав свій виступ з попередньою доповіддю проф. Пащенко. Говорив про походження хорватів, різноманітні теорії і велике поле для досліджень. Заохотив українців бути витривалими у боротьбі за істину проти фальсифікації російської історіографії і пропаганди протягом століть. Ще багато світла треба пролити і відкрити очі світові на справжню історію України. Закликав докладати зусиль, щоби пропагувати Україну в Хорватії, її мистецтво, літературу, театр. Джуро Відмарович – свідок революції гідності 2014 року, добре обізнаний з політичною ситуацією в Україні. Висловив жаль, що хорвати отримували більшість інформації про Україну з Москви, а українці так мало роблять для того, щоби це змінити і щоби істина запанувала.

Другу тему висвітлила Наталія Томків, коротко згадавши історію хорватських перекладів української літератури і плідну хорватсько-українську співпрацю у 19 ст. З незалежністю України і Хорватії зростає зацікавленість сучасною українською літературою. Викладачі Кафедри української мови і літератури Філософського факультету Університету у Загребі док. наук Дарія Павлишин, док. наук Ана Дуганджіч, асистент Домагой Клічек, асистент Йосиф Ралашіч, а також док. наук проф. Дамір Пешорда переклали твори багатьох українських письменників, зокрема Юрія Винничука, Оксани Забужко, Юрія Андруховича, Олександра Ірванця, Софії Андрухович та інших. Доповідка зупинилася на творчості трьох сучасних українських письменників, представивши роман Оксани Забужко «Музей покинутих секретів», «Танго смерті» Юрія Винничука та «Лексикон інтимних міст» Юрія Андруховича.

Про співпрацю з Українською громадою в Хорватії емоційно і образно поділилася думками Нівес Романек, вчителька хорватської мови і літератури та багаторічна лекторка «Вісника». До округлого столу приєдналися репліками Павло Головчук з Липовлян, Микола Застріжні зі Славонського Броду, а також довголітній парох українців в Осієку греко-католицької парафії Христа Царя о. Любимир Стурко. На кінці з короткою культурно-мистецькою програмою виступили члени товариства «Леся Українка» з Осієка: дует Оксани Стурко і Наталії Томків, дует Тетяни і Андрія Жагарів та Михайло Крайник на фаготі.

Присутні мали змогу оглянути виставку сучасних українських вишиванок, а після всього на закінчення погостувати напінками і наїдками на святковій перекусці, поділитися думками і враженнями та просто поспілкуватися.

На кінці, дякуємо Богові, що допоміг нам здійснити цього-річну маніфестацію – величну подію для всіх українців у Хорватії! Незважаючи на всі труднощі, кризи і епідемії, «нам своє робить», як писав уже радянський український поет Павло Тичина, – плекати українську мову і культуру, українські традиції, передавати їх майбутнім поколінням завжди і всюди по білому світі, де б нас, українців, не розкидала доля.

Наталія Томків

U KRIŽEVCIMA ODRŽANO BISKUPSKO REĐENJE MONS. MILANA STIPIĆA

Biskupsko ređenje (hirotonija) novoimenovanoga križevačkog vladike Milana Stipića održano je danas kod katedrale Presvete Trojice u Križevcima. Glavni biskup rukopolagatelj bio je umirovljeni križevački vladika Nikola Kekić, a surukopolagatelji zagrebački nadbiskup i metropolit kardinal Josip Bozanić te apostolski nuncij u Republici Hrvatskoj nadbiskup Giorgio Lingua.

Na slavlju biskupskog ređenja sudjelovali su i predsjednik Hrvatske biskupske konferencije zadarski nadbiskup Želimir Puljić, nadbiskupi iz Hrvatske, Bosne i Hercegovine i Srbije, grkokatolički biskupi iz Ukrajine, Mađarske, Sjeverne Makedonije i Austrije, predstavnik Kongregacije za Istočne Crkve te brojni svećenici istočnoga i zapadnog obreda, koprivničko-križevački župan Darko Koren i križevački gradonačelnik Mario Rajn.

Križevačka eparhija teritorijalno je vrlo široka jer obuhvaća Sloveniju, BiH i Hrvatsku. Križevci su geografsko središte, ali i povijesno sjedište eparhije.

Mons. Stipić za biskupsko geslo izabrao je riječi psalmista „Živjet ću i kazivat ću djela Gospodnja“. Donosimo bogatu galeriju fotografija iz Križevaca.

Novi križevački vladika mons. Milan Stipić uputio je zahvalnu riječ na kraju liturgije biskupskog ređenja 17. listopada 2020. u Križevcima.

Draga braćo i sestre, ovdje nazočni vjernici.

Sve vas srdačno pozdravljam u Kristu, koji mi je dao veliku milost biti pastir u Njegovoj Crkvi i čuvarom Njegovog izabranog naroda. Ovom prigodom, u ovom prođuhovljenom i nadasve svečanom trenutku, želim svoju veliku zahvalnost izraziti ponajprije svemogućem Bogu, koji me je vodio tijekom cijelog moga života. Najprije putem kršćanske vjere, a kroz nju putem svećeničkog poziva i evo biskupskog reda.

Zahvaljujem ovom prigodom osobito mojoj obitelji na daru života i na daru odgoja. Obitelj je centar i jezgra ljudskog društva, iz nje sve proizlazi, stoga svoju obitelj i sve naše kršćanske obitelji stavljam pod zagovor presvete Bogorodice. Osobito zahvalnost želim izraziti mojem predšasniku vladiki Nikoli koji mi je bio odgajatelj u bogosloviji, ordinarij i po čijim rukama sam danas rukopoložen u čin biskupa.

Pozdravljam i zahvaljujem uzoritom gospodinu kardinalu i metropolitu Josipu Bozaniću. Naša Križevačka eparhija, već je 150 godina u sastavu Zagrebačke metropolije. Osobito se radujem našoj budućoj suradnji i djelovanju u korist Kraljevstva Božjega.

Zahvaljujem i apostolskom nunciju u RH mons. Giorgiu Lingui

na očinskoj brizi i svakoj podršci. Eccellenza, Lei e' un aggiornamento per la Chiesa in Croazia. (prijevod: Vi ste osvježeni za Crkvu u Hrvatskoj).

Pozdravljam sve ostale biskupe Zagrebačke metropolije i Hrvatske biskupske konferencije, na čelu s predsjednikom mons. Želimirom Puljićem, nadbiskupom zadarskim, kojem zahvaljujem na izrečenoj homiliji. Posebno pozdravljam najbližeg susjeda biskupa Bjelovarsko-križevačkog mons. Vjekoslava Huzjaka te ostale hrvatske biskupe.

Pozdravljam nadbiskupa koadjutora vrhbosanskoga mons. Tomu Vukšića, nadbiskupa beogradskog Stanislava Hočevara i biskupa banjolučkog Franju Komaricu.

Pozdravljam ovdje nazočne grkokatoličke biskupe vladiku Kiru Stojanova i vladiku Đuru Džudžara. Njihove eparhije su se rodile iz naše Križevačke eparhije stoga ćemo zajednički činiti sve kako bi naša bliskost i uzajamna pomoć neprekidno rasla.

Čast nam je i zadovoljstvo što su među nama grkokatolički vladike iz Mađarske, metropolita Filip Kočiš, arhiepiskop Hajdora, i vladika Abel Šoška, episkop Nyregyhaze sa svojim generalnim vikarom Tiborom Pappom.

Pozdravljam oca Marka Durlaka iz Kongregacije za Istočne Crkve u Rimu koji nosi pozdrave kardinala Sandrija.

Nadam se da ćemo zajedno s ostalim grkokatoličkim biskupima srednje Europe moći učiniti puno još dobra za Crkvu i kraljevstvo Božje.

Pozdravljam među nama nazočnog vladiku Stepana Susa, grkokatoličkog vikarnog episkopa Kijevskog i prepodobnog oca Jonu, igumana Unyivske Svjatouspenske Lavre. Oni su predstavnici Ukrajinske grkokatoličke Crkve s kojom smo oduvijek imali bratske odnose. Trećina naših vjernika u Križevačkoj eparhiji porijeklom su iz zapadne Ukrajine.

Pozdravlja oca Yuriya Kolasu, generalnog vikara za grkokatolike u Austriji i izaslanika kardinala Christofa Schonborna, nadbiskupa bečkoga.

Pozdravljam predstavnike Pravoslavne Crkve. Radujem se da dolazi novo vrijeme gdje će svi kršćani biti jedni uz druge te zajedničkim snagama rješavati poteškoće i probleme s kojima se susrećemo u suvremenom svijetu.

Pozdravljam i predstavnike Crkava reformacijske tradicije.

Pozdravljam sve svećenike i đakone Križevačke eparhije i njihove obitelji, sve svećenike rimskog obreda, osobito moje školske kolege i oce isusovce, koji su bili moji sjemenišni odgajatelji. Također

pozdravljam prečasne rektore katoličkih fakulteta.

Pozdravljam monahe i redovnice, osobito časnu majku Marcelu Runcan, generalnu poglavaricu sestara Bazilijanki iz Rima te ostale sestre bazilijanke (kao i sestre službenice).

Najsrdacnije pozdravljam sve vjernike Križevačke eparhije sa svih strana, osobito vjernike iz Dalmacije te iz župa Radatovići, Kašt i Jastrebarsko, gdje sam osobno djelovao kao svećenik. Dragi vjernici Križevačke eparhije, budite postojani i hrabri u svom življenju vjere i čuvanju svoje obredne i duhovne tradicije. Vi ste posebno bogatstvo cjelokupne Crkve na ovom prostoru. Čuvajte svoje duhovno nasljeđe i u njemu odgajajte svoju djecu. Pozdravljam sve hodočasnike koji su pristigli iz raznih krajeva naše Hrvatske domovine, i osobito drage Križevčane.

Pozdravljam i zahvaljujem našim bogoslovima, katedralnom župniku i svima ostalima koji su uložili truda u organizaciju ovoga slavlja.

Pozdravljam predstavnike civilnih vlasti: gospođu Mirjam Katulić, glavnu tajnicu Ureda i izaslanicu Predsjednika Republike Hrvatske.

Gospođu Ninu Obuljen Koržinek, ministricu kulture i medija i predsjednicu Komisije za odnose s vjerskim zajednicama.

Pozdravljam gospodina Darka Korena, župana križevačko-koprivničkoga, Pozdravljam gospodina Marija Raina, gradonačelnika grada Križevaca i zahvaljujem gradu Križevcima na svesrdnoj pomoći i podršci koju iskazuju našoj eparhiji, što za ovo današnje slavlje, što inače.

Pozdravljam gospođu Gordanu Lipšinić gradonačelnicu Ozlja i gosp. Zvonimira Novosela gradonačelnika Jastrebarskog.

Pozdravljam gospodina Šimu Jerčića, ravnatelja ureda Komisije za odnose s vjerskim zajednicama Republike Hrvatske. Zahvaljujem i pozdravljam sve djelatnike medija, osobito Hrvatskoj radio-televiziji.

Ujedno zahvaljujem svima koji su mi ovih dana uputili pismene čestitke sa svih strana svijeta.

Red biskupstva je punina svećeničkog reda, veliki dar Duha Svetoga. Trostruka služba biskupova naučavanja, posvećivanja i upravljanja je velika odgovornost pred Bogom i njegovom Crkvom.

Želio bih da moje biskupsko služenje bude služba jedinstva, i to prije svega jedinstva unutar naše Križevačke eparhije, zatim jedinstva unutar Katoličke Crkve u Hrvatskoj i jedinstva s drugim

kršćanskim Crkvama, da bi se ispunila Isusova molitva da svi budu jedno.

Duh Sveti je onaj koji sabire, a Zli je onaj koji dijeli.

”Kada su sišli ognjeni jezici Duha sve si ponovno prizvao k sjednjenju“ kaže kondak Pedesetnice, kojem otajstvu je i posvećen ovaj katedralni hram u Križevcima. Naša eparhija ima dugu i nimalo laku povijest, međutim ona je opstala zahvaljujući djelovanju Duha Svetoga i molitvama mnogih svetih ljudi koji su u njoj živjeli.

Mi katolici bizantskog obreda jedinstveni smo po svojoj tradiciji, liturgiji i duhovnoj baštini. Povijesnim okolnostima nastali smo kao spoj istočne i zapadne crkvene tradicije, a u današnje vrijeme možemo biti svijetli znak zajedništva među kršćanima.

Naša eparhija pozvana je biti živom Crkvom koja naviješta Krista i njegovo Evanđelje, koja u duhu tog istog Evanđelja ima zadatak voditi brigu o onima koji su u ovom svijetu najpotrebniji, oni napušteni, zaboravljeni, osiromašeni i na bilo koji način unesrećeni, kako nas potiče papa Franjo.

Nalazimo se u vremenu globalne svjetske nesigurnosti i u takvom vremenu pozvani smo običnom čovjeku ponuditi kršćansku nadu, perspektivu za budućnost i vjeru u Vječnost. Ljudi današnjice najviše su zapravo gladni Boga. Traže utjehu u raznim surogatima te zbog toga doživljavaju razočaranje. Ništa ne može čovjeku dati smisao i mir osim Boga. Crkva treba otvoriti svoja vrata svim ljudima. Osobito mi grkokatolici, svojom mističnom duhovnošću, crkvenom predajom i bogatstvom naše liturgije možemo i trebamo ljudima oko nas ponuditi živoga Krista, njegovu radost, ljubav, praštanje i nadu na način koji je nama svojstven.

S velikom nadom gledam u budućnost naše Križevačke eparhije i očekujem dane duhovnog preporoda. Tko istinski želi nasljedovati Krista, neminovno će susresti otpor i progonstvo od svijeta. Međutim, nemojmo gubiti nadu. S Bogom smo uvijek u većini i uvijek na pobjedničkoj strani. Neka nam na tom putu mnogi naši sveti preci budu uzor i podrška.

Draga braćo i sestre, svima vam od srca zahvaljujem na vašim molitvama, čestitkama, darovima i dobrim željama, i sve vas stavljam pod zagovor presvete Bogorodice Marije i svetih triju svetitelja zaštitnika naše Križevačke eparhije. Bog vas blagoslovio.

Prigorski.hr

Križevci, 17. listopada 2020.

ЄПИСКОПЬСКА ХІРОТОНІЯ КРИЖЕВЕЦЬКОГО ВЛАДИКИ МІЛАНА СТІПІЧА

У суботу, 17 жовтня 2020 року, при катедральному соборі Пресвятої Тройці в Крижевцях відбулася історична подія, значуща не тільки для Крижевецької греко-католицької єпархії, а й усієї Хорватії та Католицької Церкви у цілому світі. Монсенйор Мілан Стіпіч був висвячений на єпископа Крижевецької греко-католицької єпархії для католиків східного обряду, що проживають у Хорватії, Боснії і Герцеговині та Словенії.

Архиєрейську Літургію єпископської хіротонії очолив головний святий, Крижевецький владика-емерит Нікола Кекіч, зі співсвятителями Загребським митрополитом кардиналом Йосипом Бозанічем та апостольським нунцієм у Хорватії Джорджо Лінгва. Проповідував голова Хорватської єпископської конференції Задарський архієпископ монс. Желімір Пуліч, а своїм співом звеличали богослужіння Крижевецький катедральний хор під керівництвом Озрена Богдановіча та відомий музичний колектив Хорватських військово-морських сил „Klара Sveti Juraj“. Пряма трансляція на каналі HRT4, за словами керівника Хорватського радіотелебачення, того дня зібрала рекордну глядацьку аудиторію.

В урочистій події, окрім численних греко- та римо-католицьких ієрархів Хорватії, Македонії, Сербії, Боснії і Герцеговини, Угорщини, Австрії, взяли участь представники УГКЦ, зокрема, владика Степан Сус з Києва, Голова Пасторально-міграційного відділу та єпископ Курії Києво-Галицького Верховного Архiepiscopства, владика Ніл Луцкa, Адміністратор Мукачівської греко-католицької єпархії, ігумен Святоуспенської Унівської Лаври ієромонах Йона Максим зі співбратами, а також численні священики, монахи і монахині, диякони, семінаристи, вірні, достойники православної та протестантської церков, представники державної та місцевої влади.

У своєму зверненні наприкінці Архиєрейської Літургії владика Стіпіч зазначив, що українці греко-католики становлять третину вірних Крижевецької єпархії, яка нараховує близько 22 тисяч греко-католиків.

Від імені українців владика Стіпіча привітав молодий греко-католик Назарій Гринишин, який зауважив, що молодь вже зараз досвідчила доброту Крижевецького єпарха, його відкритість до нових ідей та безпосередність у спілкуванні.

Владика Мілан Стіпіч сьогодні для українців Хорватії є знаком надії на тіснішу співпрацю Крижевецької єпархії та УГКЦ, яка своїм корінням сягає початку 20 століття, позначеного плідною кооперацією тодішнього Крижевецького єпископа Діонісія Няраді та митрополита Андрея Шептицького. З архівів дізнаємося, що владика Няраді часто звертався до митрополита Андрея з проханням прийняти в греко-католицькі семінарії у Галичині та в Богословську академію у Львові семінаристів і студентів Крижевецької єпархії, а саму теку, в яку складав листи від Д. Няраді, Шептицький власноручно підписав «Amicus meus maximus» («мій найкращий друг»).

Мотивацією і підтримкою для українців Хорватії, Боснії і Герцеговини та Словенії сповнені слова владика Мілана: «З великою надією дивлюсь у майбутнє нашої Крижевецької єпархії і з радістю очікую днів духовного відродження. Хто хоче воістину наслідувати Христа, неминуче зустрінеться з труднощами і переслідуванням світу. Але не втрачаймо надії. З Богом ми завжди у більшості і завжди на боці переможців. Нехай на цьому шляху для нас будуть зразком і підтримкою наші численні святі попередники».

с. Теодозія Мостепанюк ЧСВВ

50-ЛІТНІЙ ЮВІЛЕЙ ДОВІЧНИХ ОБІТІВ

19-23 жовтня 2020 року в Осієку перебувала Генеральна настоятелька Сестер Чину святого Василя Великого мати Марчела Рункан. Серед іншого, Архимандриня привітала сестер, які цього року відзначають золотий ювілей своїх довічних монаших обітів, а це: с. Тереза Сапун, с. Анастасія Пітка, с. Віра Корпак, с. Зиновія Сапун, с. Тетяна Фіна.

Саме ці сестри василіянки 50 років тому, 21 вересня 1970 року присягли довічну вірність Господеві у парафіяльній греко-католицькій церкві святих Петра і Павла в

Новому Саді. З нагоди ювілею своє апостольське благословення надіслав сестрам Святійший Отець Франциск, Папа Римський.

Висловлюючи сердечні вітання сестрам-ювілянткам, щиро дякуємо їм за багатолітнє віддане служіння в Хорватії, Сербії, Боснії та Герцеговині, Україні. Їхнє життя, вписане на сторінки історії, для усіх нас є промовистим свідченням Божої дії в нашій Церкві і народі.

С. Теодозія Мостенюк ЧСВВ

SLAVONSKO-BRODSKA ŽUPA UZVIŠENJA SVETOG KRIŽA PROSLAVILA SVOJ CRKVENI GOD

Dруги puta u svojoj povijesti crkveni god (kirvaj) slavonsko-brodske grkokatoličke župe Uzvišenja Svetog Križa, proslavljen je u nedjelju 13. rujna 2020. godine svečanim liturgijskim slavljem izvan Slavonskog Broda i to u filijalnoj crkvi u Bukovlju. Razlog tomu je izgradnja župnog stana sa pastoralnom dvoranom i obnova postojeće crkve tako da se bogoslužja održavaju, do završetka radova, u najstarijoj ukrajinskoj crkvi u Hrvatskoj, u Bukovlju.

Svečanu svetu liturgiju predvodio je mlado misnik o. Andriy Savyak koji je rođen u Ljvivu u Ukrajini, studirao je na Filozofsko-teološkom institutu Družbe Isusove u Zagrebu a za svećenika je zaređen u Lurdu u Francuskoj. Za ovu župu ga vežu dugogodišnje prijateljstvo i kumstvo s našim župnikom o. Aleksandrom Hmiljem i sudjelovanje u realizaciji veoma lijepog putovanja župljana u Ukrajinu za Uskrs 2016. godine kada se pokazao kao izuzetno dobar organizator i vodič. Tada se upoznao i zbližio sa mnogim župljanima.

Suslužili su mu župnik župe Rođenja Presvete Bogorodice u Kaniži i dekan slavonski o. Nikola Stupjak i domaći župnik o.

Aleksandar Hmilj. Sam blagdan Uzvišenja časnog i životvornoga Križa Gospodnjega pada na 14. rujna, ali se po dugogodišnjoj tradiciji u ovoj župi slavi u najbližu nedjelju. Ustvari, toga dana se slave dva događaja: pronalazak časnog Križa Isusovog i povratak Križa iz Perzije u Jeruzalem.

Mladomisnik o. Andriy Savyak u svojoj nadahnutoj propovijedi govorio je o značaju Križa Gospodnjeg i vezi Križa s vjernicima.

Na kraju svečanog liturgijskog slavlja, domaćin, o. Aleksandar Hmilj je zahvalio svećenicima koji su sudjelovali u bogoslužju i pozvao vjernike na blagoslov svetim uljem, „merovanje“ – mirstvovanje i podjelu posvećenog beskvasnog kruha što je tradicija iza bogoslužja na velikim događajima. Milodar je namijenjen mlado misniku.

Nakon završetka, na prigodnom domjenku koji su organizirali župljani, svi nazočni su se uz pridržavanje epidemioloških mjera, družili i razgovarali a i zapjevali nekoliko ukrajinskih pjesama.

Nikola Zastrižni

CRKVENI GOD POKROVA PRESVETE BOGORODICE U BUKOVLJU

Ove godine, u nedjelju, 4. listopada, Ukrajinci grkokatolici Bukovlja, sela pored Slavanskog Broda, svečano su proslavili svoj crkveni god, mnogo skromnije nego prethodnih godina radi epidemije korona virusa SARS-CoV-2.

Treba napomenuti da je ova crkva najstarija ukrajinska grkokatolička crkva u Hrvatskoj koja je sagrađena 1910. godine. Zidali su ju sami vjernici od milodara koji je skupio sam narod uz pomoć tadašnjeg sibirskog dušobrižnika dr. Joakima Kalaja.

Svetu liturgiju služio je slavonskobrodski grkokatolički župnik o. Aleksandar Hmilj. Liturgiji su nazočili vjernici oba obreda što je u ovom selu, prilikom proslave crkvenog goda dugogodišnja tradicija.

Nakon svečane liturgije, koja je služena i pjevana na ukrajinskom i hrvatskom jeziku, svi su nastavili druženje uz domjenak i razgovor u dvorištu crkve u organizaciji samih vjernika Ukrajinaca grkokatolika, filijalne zajednice u Bukovlju koja pripada župi Slavonski Brod.

Nadamo se da će sljedeće godine epidemiološka situacija biti mnogo bolja i da će vjernici svoj crkveni blagdan moći proslaviti kako je to bilo u godinama prije pojave ove bolesti koja je dovela do poremećaja u ljudskim životima, gospodarstvu, svakodnevnom radu i ponašanju a posebno u načinu okupljanja i druženja koje svima najviše nedostaje.

Nikola Zastrižni

ПРАЗНИК ЦАРЯ ХРИСТА В ОСІЄКУ

У неділю, 25 жовтня 2020 року, вірні греко-католицької парафії Христа Царя в Осієку відзначили своє храмове свято. Разом з парохом о. Любомиром Стурком святкову Літургію співслужив і проповідував о. Микола Ступ'як з парафії Різдва Пресвятої Богородиці в Каніжі, декан славонський.

Проповідник проаналізував суперечливість, що містить в собі образ Христа Царя. Згідно з євангельською розповіддю, бачачи засудженого і зневаженого Ісуса, Пилат не може зрозуміти, про яке царство тут йде мова. Це Христове Царство, царство не насилля, але служіння і примирення в любові, і сьогодні є викликом для кожного з нас. «Наприкінці часів Христос не запитає нас, наскільки ми освічені чи заможні, але чи виявляли ми любов одні до одних, чи чинили діла милосердя», - підкреслив о. Микола.

Дотримуючись епідеміологічних рекомендацій, на святі були присутні вірні українці, русини, хорвати – католики східного та західного обрядів, а також сестри василіянки, монастирська каплиця яких водночас є парафіяльним храмом.

с. Теодозія Мостепанюк ЧСВВ

U LIPOVLJANIMA ODRŽANA MANIFESTACIJA „VEČER UKRAJINSKE PJESME I PLESA“

Manifestacija „Večer ukrajinske pjesme i plesa“ se već tradicionalno održava svake prve subote u mjesecu listopada u Lipovljanima. Ovogodišnja manifestacija je zbog pandemije održana 3. listopada 2020. godine u posebnim uvjetima.

Zbog preporuke Stožera da se sva druženja odvijaju na otvorenom prostoru, Lipovljanci su svoju tradicionalnu manifestaciju održali na ljetnoj pozornici u parku s početkom u 16,00 sati kako bi završila ranije, prije sumraka. Prema preporuci Stožera da se na manifestacijama izbjegava ples, nastupile su samo pjevačke skupine i solisti domaćina KPD Ukrajinaca „Karpati“ Lipovljani, zatim predstavnici UKPD „Ukrajina“ iz Slavonskog Broda i UKPD „Ivan Franko“ iz Vukovara.

Održavanje manifestacije podržao je i načelnik Općine Lipov-

ljani Nikola Horvat. Posebnim dopisom veleposlanik Ukrajine u Hrvatskoj Nj. E. Vasilj Kirilič se ispričao jer zbog drugih obaveza nije u mogućnosti prisustvovati ovom kulturnom događaju. Naime, 4. 10. iz Kijeva u Zagreb po prvi puta stiže zrakoplov, čime je uspostavljena direktna veza između ovih dvaju gradova dva puta tjedno, uz nadu da će nestankom postojeće epidemije ova linija biti i češća, a veleposlanik je jedan od organizatora dočeka i prijema posebne delegacije iz Ukrajine na čelu sa zamjenikom predsjednika Vlade Ukrajine.

Uz manji broj gledatelja nego inače, osim načelnika Općine Lipovljani, manifestaciji su prisustvovali predstavnici ostalih kulturnih udruga općine i predstavnici medija.

Ivan Semenjuk

„ФЕСТИВАЛЬ МОЛОДІ ВУКОВАР 2020“

У неділю, 4 жовтня 2020 року, будинок Лавослава Ружічки у Вуковарі був переповнений гоміном дитячих голосів, хвилювань, галереєю позитивних вражень. Саме тут Культурно-просвітне товариство «Слога» Вуковар відзначало свій 100-річний ювілей з дня заснування. В рамках проекту «Фестиваль молоді Вуковар 2020» товариство «Слога» організувало маніфестацію під назвою «Міжнародні зустрічі дитячого танцю». У культурно-мистецькій програмі маніфестації прийняли участь дитячі колективи з Негославца, Борова, Трпіне, Дарде, а також дитяча група «Сонечко», яка працює при Українському культурно-просвітньому товаристві «Іван Франко» Вуковар. Маленькі українці з Вуковара презентували публіці не тільки неповторну мелодійну українську пісню, а й особливе українське вбрання, в якому втілилася історична доля народу, його культура і традиції. Згідно з відомою всім ситуацією, маніфестація була проведена з урахуванням усіх засобів захисту, які прописує штаб Громадянської оборони міста Вуковар.

Тетяна Рамач

МІЖНАРОДНИЙ ФЕСТИВАЛЬ ФОЛЬКЛОРУ

У неділю, 30 серпня 2020 року, на літній сцені у Борові, біля Вуковара, відбулася міжнародна маніфестація під назвою «Міжнародний фестиваль танцю», організатором якої було Культурно-просвітне товариство «Браніслав Нушіч» та район Борово.

Маніфестація організовується з 2000 року, а її ціль – збереження культурної спадщини народу крізь пісню і танець, безпосереднє знайомство із звичаями та способами збереження традиційних цінностей, налагодження нових дружніх контактів, збереження довготривалих стосунків між учасниками фестивалю.

У культурно-мистецькій програмі міжнародної маніфестації цього року прийняли участь такі колективи: Ансамбль народного танцю СКТ «Просвіта», Культурно-просвітне товариство «Джозо Паткович» із Боботи, Фольклорне товариство «Кулеш» з Угорщини, Культурно-просвітне товариство «Браніслав Нушіч» з Боботи та Українське культурно-просвітне товариство «Іван Франко» з Вуковара. Українську культуру представили члени вокально-інструментального ансамблю, який працює при товаристві «Іван Франко».

Українське культурно-просвітне това-

риство «Іван Франко» Вуковар засноване у 2003 році з метою збереження, розвитку та популяризації української мови й національної культури. Члени українського товариства з Вуковара своєю самодіяльною творчістю й ініціативою бажають зберегти звичаї і традиції, які їхні предки принесли на простори Хорватії 120 років тому. У репертуарі хорового колективу й ансамблю УКПТ «Іван Франко», яким керує Аніта Надж, є багато чудових, милозвучних українських народних пісень, які співаки з гордістю виконують на різноманітних культурних заходах.

Тетяна Рамач

ODRŽAN 2. SAJAM KNJIGA I NAKLADNIŠTVA NACIONALNIH MANJINA VUKOVARSKO-SRIJEMSKJE ŽUPANIJE

U Vukovaru je 17. listopada 2020. godine u Kongresnom centru dvorane „Lavoslava Ružičke“ hotela „Lav“ održan 2. sajam knjiga i nakladništva nacionalnih manjina Vukovarsko-srijemske županije u prigodi Mjeseca hrvatske knjige 2020. Organizator ove manifestacije bio je Savez Rusina Republike Hrvatske, a suorganizator Vijeće rusinske nacionalne manjine te Koordinacija Vijeća i predstavnika nacionalnih manjina VSŽ pod pokroviteljstvom Savjeta za nacionalne manjine Republike Hrvatske.

Informativna i nakladnička djelatnost na jezicima nacionalnih manjina Vukovarsko-srijemske županije vrlo je raznolika, a obuhvaća izdavanje dnevnika, tjednika, mjesečnika, godišnjaka i knjiga. Cilj sajma knjiga nacionalnih manjina VSŽ je upoznavanje šire javnosti s nakladničkom i informativnom djelatnošću manjina na ovima prostorima.

Na manifestaciji su sudjelovali Vijeća slovačke, srpske i rusinske nacionalne manjine, te predstavnik ukrajinske nacio-

nalne manjine Vukovarsko-srijemske županije.

Predstavnik ukrajinske nacionalne manjine VSŽ Tetyana Kochnyeva i tajnica Ukrajinske zajednice RH Marija Semenjuk Semeunović predstavile su i prezentirale naša informativna i nakladnička izdanja, a to su knjige koje su pisali i uređivali Ukrajinci u Hrvatskoj: Jevgenij Paščenko, Pavlo Holovčuk, Sergej Burda, Slavko Burda, Ivan Barščevski, Boris Graljuk, Mihajlo Ljahović, Marusja Jurista, Roman Biljak,

Bogdan Bordukalo, Olga Kaminska i drugi. Ujedno je predstavljen i Vjesnik ukrajinske zajednice u Hrvatskoj koji izlazi šest puta godišnje u 1000 primjeraka uz financijsku potporu Savjeta za nacionalne manjine RH. Glavna urednica Vjesnika je prof. ukrajinskog jezika i književnosti Oksana Martinjuk. Teme obuhvaćaju novosti iz djelatnosti Ukrajinske zajednice RH, vijesti iz Ukrajine, teme iz povijesti Ukrajine, književnosti i umjetnosti. Časopis prezentira djelatnost ukrajinskih kulturnih društava, život pripadnika ukrajinske nacionalne manjine u Hrvatskoj, njihove uspjehe i

probleme ali i aktivnosti kojima se bave, informira o kulturnim i drugim manifestacijama, sve u cilju održavanja tradicije nacionalnih manjina, njihovih narodnih običaja, vjere, jezika i pisma, dakle s ciljem da nacionalne manjine zadrže svoj identitet.

Na žalost, zbog sveprisutne pandemije CORONA 19 virusa bio je ograničen broj posjetitelja ali se nadamo da će predstavnici medija koji su posjetili Sijam svojim čitateljima prenijeti informaciju o ovom događaju i zainteresirati širu publiku za aktivnosti nacionalnih manjina o izdavačkoj djelatnosti.

Tetjana Ramač

МІЖНАРОДНА МАНІФЕСТАЦІЯ «ЕТНО ЗАЧІСКИ СВІТУ»

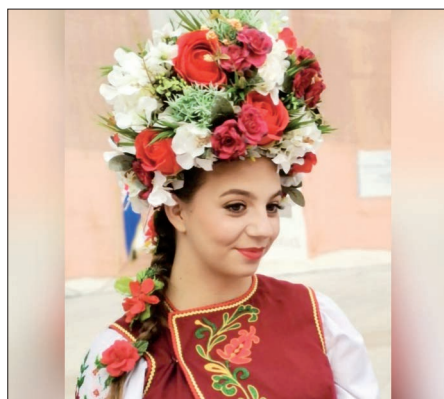
У рамках державного огляду художньої самодіяльності під гаслом «Осінь у Вінковцях» кожного року в місті Вінковці проходить і міжнародна маніфестація «Етно зачіски світу». Реалізація цього проекту здійснюється за підтримки Міністерства культури Республіки Хорватія, а організатором є культурний центр Гаталінка з Вінковців, який очолює Бланка Жакула. Культурний центр Гаталінка працює над розвитком цього проекту з 2011 року, а проект є продовженням багаторічної роботи центру над проектом «Етно зачіски Хорватії». Вивчаючи історію зачіски, працівники проекту отримали багато додаткової інформації про культуру, традиції хорватського народу, його міграції та вплив інших культур. За допомогою методів і форм традиційних стрижок хорватські зачіски представляють унікальну світову спадщину.

У цього річного проекту «Етно зачіски світу» взяли участь місцеві перукарі, які показали багатство та унікальність зачісок різних областей Хорватії, співпрацювали і представники національних меншин, які проживають у цьому регіоні.

Українську зачіску гостям маніфестації представила Аніта Надж із Українського

культурно-просвітнього товариства «Іван Франко» Вуковар, а зачіску Аніта робила моделі – дівчинці Наді. Обов'язковим атрибутом цієї зачіски є заплетена коса, прикрашена українським віночком. Український віночок – це символ українського народу. У народі кажуть: «Тримай хатиночку, як у віночку», «Хто вмів віночок вити, зможе й долю собі прихилити». А важить віночок у житті українського народу надзвичайно багато. Він розповідає про українців, про історію України, уособлює красу країни, духовну міць її народу, засвідчує любов до рідної землі.

Тетяна Рамач

ЛАСКАВО ПРОСИМО В НАВЧАЛЬНИЙ РІК 2020-2021!

Перше свято осені для школярів – це День знань. В місті Загреб другий рік поспіль щосуботи відкриває двері суботня школа для занять з української мови та культури по моделі Ц. Другий місяць навчального року 2020-2021 успішно проходять заняття в OŠ Silvija Strahimira Kranjčevića з деякими обмеженнями, спричиненими пандемією. Безумовно, дітям необхідно чути українську мову, плекати її, спілкуватись нею та збагачувати свої знання і навички за допомогою інформаційного обміну, практичних навичок – як, наприклад, майстер-класи з народної творчості, яких в умовах сьогодення нам дуже не вистачає. Учні в школі поділені на групи: молодшу (1-4 класи) і старшу (5-8 класи) і заняття проходять по півтори години з перервами на свіжому повітрі. Діти на уроці активно спілкуються, діляться

емоціями та почуттями в формі діалогу, що надає можливість розвивати риторичну й культуру спілкування.

У вік активних комунікаційних технологій учні вміють висловлювати свої думки у формі віршів. Також, брали участь в конкурсі ілюстрацій за мотивами творчості Т. Г. Шевченка, висловлюючи думку автора малюнком. Учні разом з учителем обговорюють соціальні теми, діляться планами на майбутнє, вчать ставити собі мету, та аргументують переваги майбутніх професій.

Нині в Загребі уроки відвідує 30 учнів, з них – чотири першачка: Андрій, Марцел, Міа та Філіп; а минулого навчального року ми побажали нових злетів та успіхів у подальшому навчанні нашим дорогим випускникам-восьмикласникам: Марті, Ені та Крістіану.

Оксана Пінчук

ТВОРЧІ УЧНІ

Михайло Камалов разом з родиною прибув до Хорватії два з половиною роки тому. Хлопчик навчається в 4 класі в хорватській школі міста Загреб. За ці роки Михайлик добре вивчив хорватську мову, а нещодавно в якості домашнього завдання написав вірш хорватською мовою «Де моя Батьківщина».

Gdje je moja domovina

Volim mjesto di ja stojim,
molim nebo da postoji.
Jaki vjetar daje snagu,
žuto sunce mi je drago.

More Jadransko se pjeni,
čujem lanac kako zveni.
Pokraj sela leti roda,
bistra Sava nosi vode.

Svaka ptica traži gnijezdo,
kuća svjetli kao zvijezda:
domovinu oni tražu.
Pitam pticu, ona kaže:

- Gdje je moja domovina?
U Hrvatskoj? Ukrajini?
- Ne znam točno, ali važno
gdje obitelj sretna vaša.

Mykhailo Kamalov

PONOVNO TRAGEDIJA U UKRAJINI

Srušio se vojni transportni avion, poginulo 26 osoba, samo jedan kadet preživio

HEROJI NEBA

U padu vojnog zrakoplova Antonov An-26, koji je prevozio 27 ljudi, na istoku Ukrajine, poginulo je 26 osoba. Nesreća se dogodila u petak, 25. rujna 2020. u gradu Čuhujivu, regiji Harkiv, dva kilometra od vojnog aerodroma. Na letu koji je trebao biti vježbovni, bili su piloti zračnih snaga te kadeti, studenti zrakoplovnog Sveučilišta u Harkovu. Zrakoplov se zapalio i srušio pri slijetanju, u blizini piste.

U Ukrajini je proglašen Dan žalosti 26. rujna.

Predstavnici Ukrajinske zajednice Republike Hrvatske prije

početka Središnje manifestacije Ukrajinaca RH minutom šutnje su odali počast poginulim mladima.

27. rujna, u sklopu Središnje manifestacije Ukrajinaca Republike Hrvatske u kapeli sestara Reda sv. Bazilija Velikog u Osijeku, u jutarnjim satima služena je sveta liturgija sv. Ivana Zlatoustoga i panahyda za kadete Zrakoplovnog sveučilišta Harkov i članove posade.

IN MEMORIAM

Franc Čepka

*U dubokoj boli javljamo tužnu vijest da je naš dragi:
suprug, brat, ujak i stric*

FRANC ČEPKA

*Dana 11. rujna 2020. godine u 80. godini života blago u Gospodinu preminuo.
Pogreb drugog nam pokojnika obaviti će se u najužem krugu obitelji.*

POČIVAO U MIRU BOŽJEM!

*Ožalošćeni:
supruga: DRAGICA
sestre: ANKA I JELENA
braća: ANDRIJA, MIHAJLO, NIKOLAI ANTUN
nećaci, nećakinje
te ostala tugujuća rodbina i prijatelji*

11. rujna 2020. godine, nakon duge i teške bolesti napustio nas je u 80. godini života dugogodišnji član Ukrajinskog kulturno-prosvjetnog društva „Ukrajina“ Slavonski Brod Franc Čepka. Sahranjen je na mjesnom groblju u Lužanima gdje je i živio. Njegova smrt prvenstveno je nenadoknadivi gubitak za njegovu obitelj, suprugu Dragicu, sestre i braću a potom i za ostalu rodbinu, prijatelje i članove Ukrajinsko kulturno prosvjetnog društva „Ukrajina“ iz Slavenskog Broda.

Pokojni Franc (Franjo) je rođen u velikoj ukrajinskoj obitelji i bio je jedan od onih koji su se okupili davne 1979. godine prilikom osnivanja ukrajinske sekcije RKUD „Đuro Đaković“ današnjeg Folklornog ansambla Broda koja je bila prethodnica samostalnog Kulturno-umjetničkog društva „Ivan Senjuk Ujak“ - današnjeg Ukrajinskog kulturno-prosvjetnog društva „Ukrajina“ koje je 2019. godine proslavilo četrdesetu godišnjicu svog uspješnog rada. Već tada naš dragi član i prijatelj, Franjo, zbog bolesti nije mogao biti s nama.

Franc je pjevao i svirao na nastupima i programima Udruge a i na bezbrojnim druženjima. Naročito je zaslužan za organiziranje i rad izvorne pjevačke skupine u Kaniži jer je znao mnoge izvorne ukrajinske narodne pjesme.

Franca ćemo se sjećati kao dobrog prijatelja, vrijednog člana, mirnog čovjeka, uvijek spremnog drugome pomoći, našaliti se, ispričati dobar vic. U našim sjećanjima i mislima će biti na budućim nastupima i putovanjima.

Вічний упокій дай йому, Господи, світло вічне нехай йому світитиме, нехай спочиває у спокої.

Članovi i vodstvo Ukrajinskog kulturno-prosvjetnog društva „Ukrajina“ Slavonski Brod

13. SREDIŠNJA MANIFESTACIJA UKRAJINACA REPUBLIKE HRVATSKE